

13 Okoljska politika

13	Okoljska politika.....	1
13.1	Povzetek.....	1
13.2	Ključno sporočilo.....	2
13.3	Namen uvajanja okoljske politike	2
13.4	Organiziranost za potrebe izvajanja okoljske politike	3
13.5	Izvajanje nacionalnega programa varstva okolja in operativnih programov	6
13.5.1	Okoljska zakonodaja in njeni učinki	8
13.6	Izvajanje okoljske politike	8
13.6.1	Presoja vplivov na okolje	8
13.6.2	Trgovanje z emisijskimi kuponi	11
13.6.3	Financiranje varstva okolja	12
13.1.1.13	Sredstva proračuna Republike Slovenije	13
13.6.3.13	Sredstva tujih donacij za izvedbo infrastrukturnih projektov varstva okolja 17	
13.1.1.13	Ekološke rezervacije.....	19
13.1.1.14	Ekološko razvojni sklad Republike Slovenije, javni sklad	19
13.1.1.15	Sredstva občinskih proračunov	22
13.1.1.16	Sredstva gospodarskih družb, namenjena za varstvo okolja.....	23
13.1.1.17	Ekonomski instrumenti varstva okolja	26
13.6.4	Vključevanje Slovenije v mednarodne organizacije	32
13.6.5	Izobraževanje, obveščanje in sodelovanje javnosti na področju varstva okolja 37	
13.6.6	Eko šole	38
13.7	Kako naprej?.....	41
13.8	S tematiko povezani kazalci	41
13.9	Viri	41

13.1 Povzetek

Poglavje povzema okoljsko politiko, ki ima zasnove v Zakonu o varstvu okolja in Nacionalnem programu varstva okolja ter predstavlja organiziranost delujočih sistemov in njihovo financiranje. V razlago so vključene realizirane naloge zadnjih let.

Državna in občinska uprava s sistematičnim urejanjem vprašanj varstva okolja predstavljata osrednja akterja varstva okolja v Republiki Sloveniji. Priprava zakonodaje kot naloga državne uprave je ključnega pomena za doseganje okoljskih ciljev, medtem ko je finančno najbolj obsežna naloga občinskih služb urejanje lokalnih gospodarskih javnih služb. Ministrstvo na več ravneh sodeluje z nevladnimi okoljskimi organizacijami, tako pri pripravi zakonodaje, kot pri različnih projektih. Posebej je vključeno gospodarstvo, ki preko GZS in OZS sodeluje z ministrstvom pri pripravi predpisov.

Izvajanje Nacionalnega programa varstva okolja je ključni dokument varovanja okolja in narekuje pripravo vrste izvedbenih oz. operativnih programov, ki bolj podrobno opredeljujejo različne ukrepe varovanja okolja.

Celovita presoja vplivov na okolje je instrument, ki omogoča integracijo okoljskih vidikov v plane in programe in tako evaluiira različne načrtovane posege v okolje. Ministrstvo pri tem sodeluje z zdravstvenim in kmetijskim resorjem ter resorjem, ki pokriva kulturno dediščino. Upošteva se tudi naravovarstveno mnenje, ki ga podaja Zavod za varstvo narave.

Trgovanje z emisijskimi kuponi je pomemben instrument za zmanjševanje emisij toplogrednih plinov in pomemben temelj strategije EU in njenih držav članic pri zmanjševanju emisij toplogrednih plinov. Predstavlja velik izziv, saj se pričakuje, da bo dolgoročno v veliki meri znižalo stroške zmanjševanja emisij.

V nadaljevanju je predstavljeno financiranje varstva okolja, kjer so obširno razloženi nameni financiranja iz državnega proračuna in viri sredstev, ki se stekajo skozi državni proračun. Velik del namreč obsegajo kohezijske investicije. Ekološko razvojni sklad je državna finančna institucija, ki je bil ustanovljena z namenom spodbujanja trajnostnega razvoja. Ukvarja se z ugodnimi naložbenimi spodbudami in razdeljevanjem subvencij posameznim proslcem in poslovnim subjektom. Tudi sredstva občinskih proračunov, ki so namenjena varstvu okolja, niso zanemarljiva. Poglavje se zaključuje s pregledom okoljskih dajatev, ki so glavni finančni instrument po Zakonu o varstvu okolja. Po vrednosti razmeroma visok del dajatev se pobira zaradi rabe vode, kar je opredeljeno v Zakonu o vodah.

Poglavje se zaključuje s področjem izobraževanja, obveščanja in sodelovanja javnosti na področju varstva okolja ter sistemom eko šol. Prebuditev zavesti o potrebi varovanja okolja je ključnega pomena v celotnem sistemu, saj je varovanje okolja proces, ki ne samo, da se ne bi smel končati, ampak je to tudi proces, ki se bo moral v prihodnosti nadaljevati z večjo intenzivnostjo.

13.2 Ključno sporočilo

Slovenija se pridružuje drugim razvitim državam v trendih varovanja okolja.. Medtem ko je Zakon o varstvu okolja opredelil ekonomske in finančne instrumente, je Nacionalni program varstva okolja opredelil tudi druge okoljske instrumente, kjer se poleg trajnostne rabe naravnih virov in spodbujanja trajnostne proizvodnje, potrošnje in okoljskih tehnologij, poudarja vključevanje zahtev varstva okolja v vse družbene in gospodarske dejavnosti. Z ustanovitvijo Urada republike Slovenije za podnebne spremembe se povečuje možnost integracije okoljskih ciljev v druge sektorske politike. Nadaljevati je potrebno s saniranjem degradiranih območij, kot posledico preteklih napak in za prihodnost dopolnjevati zakonodajo, ki bo te procese pospešila in ustrezno podprla.

13.3 Namen uvajanja okoljske politike

Okoljska politika uvaja različne instrumente z namenom varovanja okolja in povečanja kakovosti življenja v danem okolju, kar pomeni, da je varovanje okolja potrebno uravnotežiti z varstvom naravnih virov, racionalne rabe naravnih virov in odpravljanjem preteklih napak.

- Priprava prostorskih planov s presojanjem njihovih vplivov na okolje preprečujejo nastajanje težko popravljive ali nepopravljive okoljske škode.
- Poseben del varovanja okolja je trg emisijskih kuponov. Trgovanje proizvajalcem posredno omogoča, da na stroškovno ugoden način dosežajo zmanjševanje emisij toplogrednih plinov.
- Zagotavljanje virov financiranja varstva okolja poteka primarno preko državnega in občinskih proračunov. V ta okvir je vključeno obdavčenje onesnaževanja naravnih virov, ki je osnovni finančni instrument preprečevanja onesnaževanja okolja.
- Ozaveščanje vseh ravni javnosti o varovanju okolja je ključnega pomena, saj je poleg »prisilnih« instrumentov, kot je npr. obdavčenje onesnaževanja ali izpolnjevanje obveznih zakonskih določb, izobraževanje tisto, ki prinaša največje dolgoročne premike v razumevanju okoljske problematike.

13.4 Organiziranost za potrebe izvajanja okoljske politike

Državna in občinska uprava s sistematičnim urejanjem vprašanj varstva okolja predstavljata osrednja akterja varstva okolja v Republiki Sloveniji. Določanje minimalnih okoljskih standardov, izdajanje predpisov ter izvrševanje zakonodaje so osnovni mehanizmi uprave v zvezi s sistematičnim urejanjem področja. Poleg teh obveznih mehanizmov, pa imata državna in občinska uprava na voljo tudi mnoge neobvezne mehanizme, kot so priprava in izvajanje programov varstva okolja, spodbujanje okolju prijaznejše proizvodnje, proizvodov in ravnanj, ozaveščanje javnosti o varstvu okolja ter informiranje javnosti o stanju okolja, za katere se izkaže, da imajo lahko tudi velik vpliv na izboljšanje stanja okolja.

Državna uprava

Državna uprava pripravlja nacionalne politike s področja varstva okolja ter na njih temelječo zakonodajo in programe varstva okolja. Predvsem je pomembno, da je odgovorna tudi za izvrševanje te zakonodaje in programov varstva okolja. Državna uprava je zadolžena, da spremlja stanje okolja v RS ter vodi registre okoljskih informacij in o stanju okolja obvešča javnost. Poleg tega morajo biti ti podatki na razpolago javnosti, da je le ta obveščena o kakovosti okolja, v katerem živimo.

Pri oblikovanju politik, zakonodaje in programov varstva okolja mora državi zagotoviti javnosti, da se lahko v to oblikovanje aktivno vključi.

Država z gospodarskimi javnimi službami zagotavlja materialne javne dobrine, ki so namenjene za zadovoljevanje javnih potreb, kadar in kolikor jih ni mogoče zagotavljati na trgu. Obvezne državne gospodarske javne službe so službe za ravnanje z radioaktivnimi odpadki, sežiganje komunalnih odpadkov, ravnanje z živalskimi odpadki, zbiranje, predelava ali odstranjevanje določenih drugih vrst odpadkov, izvajanje meritev, pregledovanje in čiščenje kurilnih naprav, dimnih vodov in zračnikov zaradi varstva okolja in učinkovite rabe energije, varstva človekovega zdravja in varstva pred požarom ter monitoring hidroloških, erozijskih, geoloških, seizmoloških ter drugih geofizikalnih pojavov in monitoring stanja okolja.

Občinske uprave

Občine so tiste, ki morajo zagotavljati ravnotežje med kakovostjo življenja in razvojem gospodarstva, zato se soočajo z različnimi pomembnimi okoljskimi temami: z zagotavljanjem kakovosti življenja, vplivi okolja na zdravje prebivalcev, z okoljskimi tveganji, ki nastanejo zaradi industrijskih in drugih gospodarskih subjektov ter prometnih tokov (trajnostni transport), z urejanjem urbanih področij, ohranjanjem narave na področju občine ipd.. Ker je občina stičišče okoljskih izzivov, lahko občinske uprave sprejmejo ukrepe, ki so potrebni za zagotavljanje kakovosti okolja glede na njihove potrebe in stanje okolja v občini. Pri oblikovanju svojih politik varstva okolja, ki morajo biti usklajene z nacionalnimi politikami, morajo v obzir vzeti okoliščine in posebnosti okolja ter zahteve glede kakovosti okolja, ki veljajo v občini.

Lokalni programi varstva okolja, ki jih v skladu z zakonodajo lahko sprejme občina, bodo obravnavali predvsem kazalce, ki se nanašajo na kakovost zraka, kakovost vode, porabo vode, porabo energije, emisije toplogrednih plinov, ravnanje z odpadki in obvladovanje hrupa.

Občinska uprava mora zagotavljati tudi gospodarske javne službe varstva okolja, s katerimi obvladuje onesnaževanje oziroma varstvo okolja na svojem področju. Obvezne občinske gospodarske javne službe, ki jih mora zagotoviti, so služba za oskrbo s pitno vodo, odvajanje in čiščenje komunalne in padavinske odpadne vode, zbiranje in prevoz komunalnih

odpadkov, odlaganje ostankov predelave ali odstranjevanja komunalnih odpadkov in urejanje ter čiščenje javnih površin.

Izvajalci javnih služb varstva okolja

Storitve javnih služb varstva okolja so za varstvo okolja ključne. Obseg teh storitev, izvajalce ter zavezanke določajo posebni predpisi, praviloma pa so namenjene zagotavljanju varstva okolja na področjih, kjer zaradi zahtevnosti opravil ali pa zaradi zahtev po enakem dostopu do javnih dobrin, ni možno pričakovati, da bi upravljali z okoljem ali naravnimi dobrinami uporabniki sami. Storitve javnih služb varstva okolja so praviloma obvezne, izvajajo pa se na državni in občinski ravni.

Izvajalci državnih služb varstva okolja so koncesionarji, torej podjetja, ki so morala izkazati svojo usposobljenost pri samem izboru za koncesionarja. Izvajajo naloge obvezne gospodarske javne službe, na način, ki ga Vlada RS predpiše v posebnih predpisih.

Stanje na področju občinskih javnih služb varstva okolja, ki se nanašajo na oskrbo s pitno vodo, ravnanje s komunalnimi odpadki in odvajanje ter čiščenje komunalne odpadne vode, je drugačno. Z večjim nadzorom nad določanjem lastne cene storitev javne službe in tistega dela cen storitev javne službe, ki je namenjen investicijam ali investicijskemu vzdrževanju, ministrstvo vzpostavlja pogoje, katerih posledica bo združevanje teh služb v okviru skupnih interesov več občin.

Z uveljavitvijo novega Zakona o financiranju so občine pridobile nov vir sredstev za zagotavljanje pogojev delovanja obveznih gospodarskih javnih služb. Okoljske dajatve za onesnaževanje okolja zaradi obremenjevanja okolja z odpadnimi vodami in zaradi odlaganja odpadkov na odlagališčih, ki so infrastruktura, namenjena izvajanju obvezne občinske gospodarske službe varstva okolja se lahko porabljajo izključno za gradnjo infrastrukture, namenjene izvajanju občinskih obveznih javnih služb varstva okolja v skladu z državnimi operativnimi programi, sprejetimi s predpisi varstva okolja na področju čiščenja in odvajanja odpadnih voda, ravnanja s komunalnimi odpadki in odlaganja odpadkov, in zagotavljanje oskrbovalnih standardov, tehničnih, vzdrževalnih, organizacijskih in drugih ukrepov, predpisanih za izvajanje obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja.

Okoljske nevladne organizacije

Nevladne organizacije (NVO) so del civilne družbe (organizirana in registrirana oblika javnosti), ki je pomembnejši akter sodelovanja na področju okolja, saj gre za interesno povezane posameznike, ki se zavedajo svoje družbene odgovornosti.

Skupen interes, ki povezuje ljudi različnih poklicev, strokovnih znanj in izkušenj, omogoča širši pogled na interesno področje, pa tudi širši spekter idej, zaradi česar lahko ponujajo inovativne in alternativne pristope in rešitve problemov, njihova participacija pa povečuje legitimnost v postopkih priprave strateških dokumentov.

Na področju okolja je najpomembnejše delovanje okoljskih nevladnih organizacij, to je tistih, ki se zaradi svojega namena ustanovitve ali svojega delovanja prepoznavajo kot okoljske nevladne organizacije. Namen delovanja nevladnih organizacij na področju okolja in narave je uveljavljanje načel varstva okolja in narave ter trajnostnega razvoja na vseh ravneh političnega odločanja in delovanja. Najpomembnejše področje delovanja okoljskih in naravovarstvenih nevladnih organizacij je nedvomno vplivanje na oblikovanje politike in zakonodaje v Sloveniji, kakor tudi na ravni Evropske skupnosti, in pa ozaveščanje javnosti na področju okolja in trajnostnega razvoja.

Trenutno je evidentiranih okoli 140 NVO, ki delujejo na področju okolja oziroma, ki se prepoznavajo kot okoljske, pri čemer je aktivnih okoli 110, od tega jih je približno 30 aktivnih tudi na ravni sistemskega urejanja okoljskega sektorja. Podrobnejša analiza o stanju NVO je bila nazadnje narejena leta 2001 v okviru REC Regionalnega centra za okolje za srednjo in

vzhodno Evropo (zbornik Modri ljudje za modro nebo 2). Analiza je pokazala, da je izmed treh četrtin evidentiranih društev, 10 zasebnih zavodov in 2 ustanovi (fundaciji). Polovica okoljskih NVO ima sedež v Ljubljani, ostala polovica v drugih mestih in na podeželju. Več kot 60 % okoljskih NVO deluje na lokalni ravni, nekatere tudi na državni in mednarodni. Samo tretjina NVO deluje izključno na okoljskem in naravovarstvenem področju, ostale pa delovanje kombinirajo z drugimi – večinoma s kulturnimi, potrošniškimi, športnimi dejavnostmi in dejavnostmi na področjih turizma ter kmetijstva. Osnova delovanja NVO je prostovoljno delo, samo 12 % NVO si lahko privošči stalno ali začasno zaposleno osebje za vodenje projektov. 20 % NVO ocenjuje svoje finančno stanje (v letu 2000) kot ugodno za izvajanje projektov, 50 % NVO pa označuje svoje finančne razmere kot slabe, zelo slabe ali nestabilne. Med problemi in ovirami za uspešno delovanje je prav nezadostno financiranje na prvem mestu. Najpomembnejša finančna vira sta članarina in razpisi za projekte na državni ravni. Pridobivanje sredstev iz mednarodnih virov je šibko, prav tako tudi ustvarjanje prihodka s storitvami, prodajo izdelkov in svetovanjem.

Zakon o varstvu okolja podarja vlogo širše javnosti oziroma NVO. Poseben položaj daje tistim nevladnim organizacijam, ki delujejo v javnem interesu na področju varstva okolja. V postopkih izdaje okoljevarstvenega soglasja in okoljevarstvenega dovoljenja za naprave, ki lahko povzročajo onesnaževanje okolja večjega obsega, bodo imele položaj stranskega udeleženca in s tem možnost uveljavljanja pravnih sredstev. Prav zaradi tega je v zakonu predviden poseben postopek za ugotavljanje tega javnega interesa, ki se zaključi z odločbo ministra, nevladne organizacije pa bodo morale za pridobitev tega statusa izpolnjevati predpisane pogoje.

Gospodarstvo

Gospodarstvo izraža in uveljavlja svoje interese na področju okolja preko Gospodarske zbornice Slovenije (Službe za varstvo okolja – SVO) in Obrtne zbornice Slovenije. Kot zastopnik gospodarstva in ob upoštevanju celovitega pristopa k varstvu okolja sodelujeta pri oblikovanju politike in zakonodaje na področju okolja, hkrati pa s pozitivnim odnosom do okolja prispevata k hitrejši uveljavitvi okoljskih zahtev v praksi.

Gospodarska zbornica Slovenije (GZS) zastopa interese gospodarstva, svetuje, informira, ter nudi poslovne storitve, s čimer veča konkurenčno sposobnost članov in s tem prispeva k razvoju skupnosti. Članstvo v GZS združuje pravne in fizične osebe po Zakonu o gospodarskih družbah, javna podjetja in zadruga ter podružnice tujih gospodarskih subjektov, ki opravljajo pridobitno dejavnost v Republiki Sloveniji, banke in druge finančne organizacije ter zavarovalnice, ki imajo sedež v Republiki Sloveniji.

GZS že več let uvaja najnovejše standarde kakovosti v svoje poslovanje, saj se zaveda, da mora služiti, kot pozitivno ogledalo svojim članicam. Na podlagi strateških usmeritev GZS in ob upoštevanju pomembne prelomnice v slovenskem gospodarstvu, kot je vstop v EU, daje zbornica velik poudarek na izvajanju aktivnosti za lažji prehod na izpolnjevanje zahtev, ki jih prinaša članstvo v EU. Posebna skrb je posvečena potrebam srednjih in malih podjetij, tehnološko-poslovni revitalizaciji podjetij, utrjevanju socialnega partnerstva in večanju pomena izobraževanja. GZS uresničevanje in uspešnost ciljev vrednoti s kakovostnimi in količinskimi merili in svoje delovanje sproti prilagaja novim zahtevam glede na rezultate opravljenih vrednotenj.

Služba za varstvo okolja (SVO). Služba nadaljuje s strokovnim delom na področju okolja, ki se je sicer na zbornici začelo že v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja, intenziviralo pa v času vključevanja v EU.

Prav na področju ravnanja z odpadki se je pojavil nov pristop, ki je celovitejši in se je pojavil najprej pri odpadni embalaži, nato pri izrabljenih motornih vozilih, ravno v tem času pa se

uvaja tudi pri odpadni električni in elektronski opremi. Ta pristop terja pomislek o ravnanju z izrabljenim izdelkom že pri njegovem načrtovanju in vstopu na trg. Težišče reševanja problemov usmerja od končnega uporabnika nazaj k proizvajalcu, ter terja usklajeno delovanje različnih gospodarskih subjektov.

Ob tem pa se GZS zaveda tudi pomena prostovoljnih pristopov, ki se v največji meri kažejo v uvajanju sistemov ravnanja z okoljem v podjetjih, najsi je to preko programov odgovornega ravnanja, sistema v skladu z zahtevami ISO 14001, EMAS, čiste proizvodnje ali ekoprofita, če se omejimo na tiste, ki se najpogosteje pojavljajo v našem prostoru. GZS si bo prizadevala tudi k večji uveljaviti ekološkega označevanja proizvodov ob možnosti, ki jih ponuja evropski sistem eco-label, z značilnim logotipom marjetice in izzivi skupnega evropskega trga, saj se zaveda, da se v evropskem prostoru vse bolj uveljavlja celostna proizvodna politika. O aktualnih dogajanjih GZS obvešča podjetja, ob tem da poudarja rešitve ter prednosti in ne ovire.

Glede na zelo kratek čas, v katerem bo potrebno pregledati in obdelati veliko število vlog, ki bodo vsebovale številne podatke in priloge na vnaprej predpisanih obrazcih, bo potrebno upravni postopek izdajanja okoljevarstvenih dovoljenj organizirati na osnovi dogovora z gospodarskimi združenji. Ministrstvo si bo prizadevalo za sporazum z GZS in Kmetijsko zbornico, v katerem bodo določeni roki za oddajo vlog za posamezne vrste naprav in s katerim bo omogočen skladen in gladek potek izdajanja okoljevarstvenih dovoljenj.

Obrtna zbornica Slovenije (OZS) že desetletja uspešno povezuje najmanjše gospodarske subjekte, ki zaradi svoje majhnosti potrebujejo na eni strani zastopnika ter svetovalca na drugi strani, zato je zanje pomoč zbornice nepogrešljiva. Nastala je na željo in zahtevo obrtnikov in danes deluje kot osrednja institucija znanja, izobraževalnih in svetovalnih storitev za obrtnike in male podjetnike. OZS opravlja za svoje članstvo štiri izjemno pomembne naloge:

- zastopanje interesov obrti in malega gospodarstva v odnosu do države (ko gre za zakonodajo, pogoje gospodarjenja, razvoj, socialno partnerstvo),
- informiranje članstva o zakonodaji, možnostih razvoja in priložnostih,
- opravljanje različnih storitev (izobraževanje, svetovanje, odpiranje trgov, promocija),
- izvajanje javnih pooblastil (poklicno izobraževanje, izdajanje dovoljenj in licenc).

13.5 Izvajanje nacionalnega programa varstva okolja in operativnih programov

Osnovna politika varstva okolja, ki jo je postavil že Zakon o varstvu okolja in prvi Nacionalni program varstva okolja (NPVO, 1999) je usmerjena v zagotavljanje trajnostnega razvoja. Gre za razvoj, ki omogoča preživetje in zagotavljanje potreb tudi bodočim generacijam in poleg skrbi za preprečevanje in zmanjševanje onesnaževanja na viru poudarja tudi manjšo in bolj smotno rabo naravnih virov ter ohranjanja biotske raznovrstnosti. Nacionalni program varstva okolja iz leta 1999 je do leta 2008 izdvojil naslednje prednostne cilje: izboljšanje stanja vodnega okolja, uveljavitev sodobnih oblik ravnanja z odpadki, ohranjanje in varstvo biotske raznovrstnosti in genskih virov ter krepitev inštitucij varstva okolja na vseh ravneh.

V letu 2006 je bil v skladu s 6 akcijskim programom Evropske unije sprejet novi Nacionalni program varstva okolja, ki obravnava ključne okoljske cilje in prednostne naloge, ki zahtevajo vodenje s strani Skupnosti. Gre za izpolnjevanje tako obveznosti prenosa pravnega reda EU v slovenski pravni red kot tudi za operacionalizacijo ciljev in ukrepov določenih v skupnih dokumentih Evropske skupnosti. Program zajema s svojimi usmeritvami in področnimi okoljskimi cilji obdobje naslednjih sedmih let od njegovega sprejema do vključno leta 2012, pri čemer pa so za obdobje 2005-2008 podrobneje opredeljeni posamezni ukrepi predvsem v

delu, ki se nanaša na njihovo financiranje. Cilji in ukrepi so opredeljeni v okviru štirih področij, in sicer: podnebne spremembe, narava in biotska raznovrstnost, kakovost življenja ter odpadki in industrijsko onesnaževanje. V obdobju od 2005 do 2008 so se izvajale aktivnosti, ki sledijo zastavljenim ciljem in ukrepom opredeljenim v okviru omenjenih področij. Še zlasti pomemben izziv je zmanjšanje emisij toplogrednih plinov in ohranitev izgube biotske raznovrstnosti kot tudi trajnostno ravnanje in upravljanje z vodami ter ravnanje z odpadki in poraba obnovljivih in neobnovljivih naravnih virov, ki omogočajo trajnostno proizvodnjo in potrošnjo, pripomorejo k zmanjševanju onesnaženja okolja in porabe energije, tako da se ne preseže nosilne zmogljivosti okolja. Na podlagi NPVO so bili pripravljeni tudi podrobnejši izvedbeni oziroma operativni programi (OP), ki določajo tudi časovni potek izvedbe ukrepov:

- Odlok o operativnem programu ravnanja z embalažo in odpadno embalažo za obdobje od 2002 do konca 2007 (Uradni list RS, št. 29/02)
- Operativni program odstranjevanja polikloriranih bifenilov in polikloriranih terfenilov (Ur.l. RS, št. 18/03)
- Operativni program odstranjevanja polikloriranih bifenilov in polikloriranih terfenilov za obdobje od 2009 do konca 2012, Sklep Vlade RS z dne 19.3.2009
- Operativni program ravnanja z odpadnimi olji za obdobje od 2003 do konca 2006, Sklep Vlade RS z dne 27.2.2003
- Operativni program ravnanja z odpadnimi baterijami in akumulatorji za obdobje od 2003 do konca 2006, Sklep Vlade RS z dne 10.4.2003
- Operativni program zmanjševanja emisij toplogrednih plinov, Sklep Vlade RS z dne 31.7.2003
- Operativni program zmanjševanja emisij toplogrednih plinov, Sklep Vlade RS z dne 8.7.2004
- Operativni program zmanjševanja emisij toplogrednih plinov do leta 2012, Sklep Vlade RS z dne 20.12.2006
- Operativni program zmanjševanja emisij toplogrednih plinov do leta 2012- dopolnitve, Sklep Vlade RS z dne 30.7.2009
- Operativni program odstranjevanja odpadkov s ciljem zmanjšanja količin odloženih biorazgradljivih odpadkov, Sklep Vlade RS z dne 27.3.2008
- Operativni program odstranjevanja odpadkov s ciljem zmanjšanja odloženih biorazgradljivih odpadkov za obdobje 2009-2013, Sklep Vlade z dne 22.4.2004
- Operativni program RS za ravnanje s klorofluoroglikovodiki, Sklep Vlade RS z dne 3.7.2003
- Operativni program RS za ravnanje s haloni, Sklep Vlade RS z dne 3.7.2003
- Operativni program zmanjševanja in preprečevanja onesnaženja zaradi odpadkov iz proizvodnje titanovega dioksida za obdobje od 2004 do konca 2007, Sklep Vlade RS z dne 15.4.2004
- Operativni program zmanjševanja onesnaževanja vodnega okolja z emisijami živega srebra iz razpršenih virov onesnaževanja v RS, Sklep Vlade RS z dne 26.2.2004
- Operativni program odvajanja in čiščenja komunalne odpadne vode, Sklep Vlade RS z dne 14. 10. 2004
- Operativni program ravnanja z gradbenimi odpadki za obdobje od 2004 do konca 2008, Sklep Vlade RS z dne 14.10.2004
- Operativni program preprečevanja onesnaževanja vodnega okolja z nevarnimi kloriranimi ogljikovodiki iz razpršenih virov onesnaževanja, Sklep Vlade RS z dne 15.4.2004
- Operativni program zmanjševanja onesnaževanja površinskih voda s prednostnimi in drugimi snovmi, Sklep Vlade RS z dne 27.5.2004
- Operativni program za varstvo voda pred onesnaženjem z nitrati iz kmetijske proizvodnje za obdobje od 2004-2008, Sklep Vlade RS z dne 15.4.2004
- Operativni program doseganja zgornjih mej onesnaževal zunanjega zraka, Sklep Vlade RS z dne 15.9.2005

- Operativni program doseganja nacionalnih zgornjih mej emisij onesnaževal zunanjega zraka - Revizija operativnega programa doseganja nacionalnih zgornjih mej emisij onesnaževal zunanjega zraka iz leta 2005, Sklep Vlade RS z dne 4.1.2007
- Operativni program zmanjševanja emisij snovi v zrak iz velikih kurilnih naprav, Sklep Vlade RS z dne 22.4.2004 in Operativni program zmanjševanja emisij v zrak iz velikih kurilnih naprav, Sklep Vlade RS z dne 9.2. 2006
- Operativni program ravnanja z odpadno električno in elektronsko opremo za obdobje 2006-2008, Sklep Vlade RS z dne 28.3.2006
- Operativni program oskrbe s pitno vodo, Sklep Vlade RS z dne 24.8.2006
- Operativni program varstva zunanjega zraka pred onesnaževanjem s PM10, Sklep Vlade RS z dne 3.11.2009

13.5.1 Okoljska zakonodaja in njeni učinki

Ministrstvo za okolje in prostor je v procesu vključevanja Republike Slovenije v Evropsko unijo v nacionalno zakonodajo preneslo pravni red EU. Na področju varstva okolja je le-ta obsegal kar nekaj sklopov okoljske zakonodaje (horizontalna zakonodaja, kakovost zraka, kakovost voda, ravnanje z odpadki, ohranjanje narave, kemikalije in gensko spremenjeni organizmi, nadzor nad industrijskim onesnaževanjem in tveganja, hrup vozil in strojev, jedrska varnost in varstvo pred sevanji, mednarodno sodelovanje in okoljska politika). Najbolj zahtevno področje tudi z vidika obsežnih finančnih investicij je bilo področje kakovosti voda, kakovosti zraka in ravnanja z odpadki kot tudi industrijskega onesnaževanja in tveganj. Omeniti pa je zagotovo treba tudi področje ohranjanja narave z vidika določanja in upravljanja z območji Natura 2000. Republika Slovenija je v procesu pogajanj na področju varstva okolja dobila odobrena tri prehodna obdobja in sicer na področju ravnanja z embalažo in odpadno embalažo v trajanju petih let od dneva predvidenega pristopa k Evropski uniji (31.12.2002), komunalnih odpadnih voda v trajanju desetih let glede na posamezne zahteve določb Direktive o komunalnih odpadnih vodah, ki bo tako v celoti uveljavljena najkasneje do 31.12. 2015 ter celovitega preprečevanja in nadzora nad industrijskim onesnaževanjem (Direktiva 96/91/ES- IPPC) v trajanju štiri leta za obstoječe naprave glede na zahteve direktive, ki bo tako v celoti uveljavljena najkasneje do 30.09.2011.

S članstvom Republike Slovenije v Evropski uniji Ministrstvo za okolje in prostor dnevno sodeluje pri delu institucij in organov EU, še zlasti pri oblikovanju pravnega reda Evropske unije na ravni delovnih skupin Sveta EU kot tudi pri oblikovanju izvedbene zakonodaje na ravni posameznih odborov Evropske komisije. Intenzivno se nadaljuje prenos in usklajevanje pravnega reda EU z nacionalno zakonodajo kot tudi izvajanje in spremljanje izvajanja pravnega reda EU. Še zlasti pomemben je bil sprejem Zakona o varstvu okolja (Ur.l.RS št. 41/04) vključno s spremembami (v letu 2006 in 2008) kot tudi sprejem številnih podzakonskih aktov na področju presoje vplivov za okolje, zraka, voda, odpadkov, industrijskega onesnaževanja in hrupa strojev.

13.6 Izvajanje okoljske politike

13.6.1 Presoja vplivov na okolje

Integracija okoljskih vidikov v plane in programe v celotni horizontalni strukturi programiranja in načrtovanja je z vidika doseganja okoljskih ciljev zelo pomembna. Kot eden izmed zato vzpostavljenih instrumentov implementacije okoljske politike je uvedena celovita presoja vplivov na okolje, ki jo Slovenija izvaja od leta 2004 dalje. Pri tem gre za transparentno vključevanje okoljskih ciljev v programiranje in načrtovanje ali »ozelenjevanje« planov in programov na najvišji ravni.

Namen instrumenta je doseči integracijo in preveritev alternativ v strateški fazi programiranja, da bi zmanjšali tveganje za nastanek okoljske škode in tveganje za gospodarstvo zaradi napačnih lokacij v fazi izvedbe.

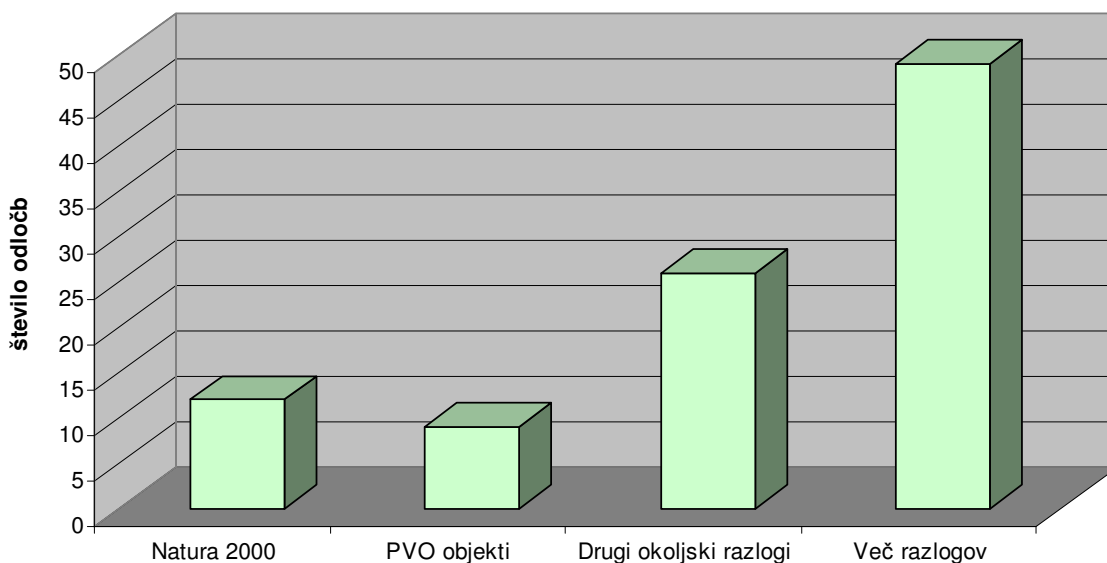
Celovita presoja vplivov na okolje je bila v Sloveniji uvedena leta 2004 zaradi uresničevanja načel trajnostnega razvoja, celovitosti in preventive. V postopku priprave plana, programa, načrta ali drugega splošnega akta in njegovih sprememb, katerega izvedba lahko pomembno vpliva na okolje, se je izvajala celovita presoja vplivov izvedbe plana na okolje, s katero so se ugotovili in ocenili vplivi na okolje ter vključenost zahtev varstva okolja, ohranjanja narave, varstva človekovega zdravja, kulturne dediščine in krajine v plan, ter tako pridobilo potrdilo ministrstva o sprejemljivosti njegove izvedbe na okolje. Celovita presoja vplivov na okolje se izvede za plane, ki jih na podlagi zakona sprejme pristojni organ države ali občine za področje urejanja prostora, upravljanja voda, gospodarjenja z gozdovi, ribištva, rudarstva, kmetijstva, energetike, industrije, prometa, ravnanja z odpadki in odpadnimi vodami, oskrbe prebivalstva s pitno vodo, telekomunikacij in turizma. Celovita presoja vplivov na okolje se ne izvede za plan, ki je izključno namenjen obrambi države, zaščiti in reševanju ter za proračun ali finančne načrte države ali občine.

V letih 2004 do 2008 so bile izvedene celovite presoje vplivov na okolje za operativne programe čezmejnega sodelovanja, operativni program za pitno vodo, program razvoja podeželja, operativni program za ribištvo, operativni program za krepitev regionalnega razvojnega potenciala in operativni program okolje in druge. Vključenje okoljskih ciljev s pripravo okoljskih poročil se je izvajalo tudi za državne prostorske načrte s področja energetike, prometa, načrtovanja vodne infrastrukture, za odlagališče nizko radioaktivnih odpadkov. Izvajalo se je tudi preverjanje gozdno-gospodarskih načrtov.

Celovita presoja vplivov na okolje je v izvajanju za področje programiranja odpadkov in načrtovanja upravljanja voda in za občinske prostorske načrte, kjer pa vključevanje okoljskih ciljev ni bilo optimizirano in transparentno za javnost, zaradi velikega števila različnih prostorskih aktov v isti občini kadar se občina odloči, da hkrati pripravi občinski prostorski načrt, prostorski izvedbeni načrt in občinski prostorski načrt.

Celovita presoja se je izvajala, če je ministrstvo ugotovilo, da se s planom določa ali načrtuje poseg v okolje, za katerega je treba izvesti presojo vplivov na okolje, če je zanj zahtevana presoja sprejemljivosti po predpisih o ohranjanju narave ali če je na podlagi predpisanih meril ministrstvo ocenilo, da bi lahko njegova izvedba pomembneje vplivala na okolje.

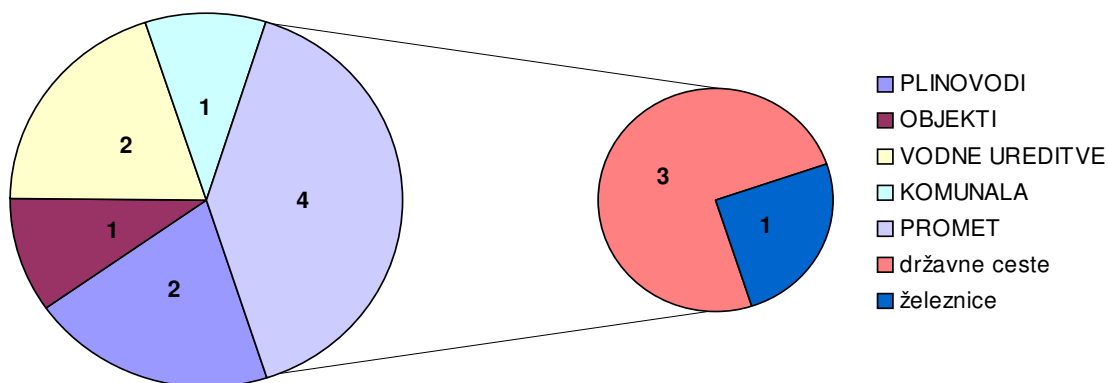
Vzroki za uvedbo CPVO v letu 2009

Slika 13.1: Nekaj ključnih razlogov za uvedbo celovite presoje vplivov na okolje

Vir: MOP

Tematika državnih prostorskih načrtov v letu 2009

Slika 13.2: Tematika državnih prostorskih načrtov v letu 2009

Vir: MOP

Pred izvedbo celovite presoje vplivov na okolje mora ta zagotoviti okoljsko poročilo, v katerem se opredelijo, opišejo in ovrednotijo vplivi izvedbe plana na okolje in možne alternative, ob upoštevanju ciljev in geografskih značilnosti območja, na katerega se plan nanaša. Okoljsko poročilo mora vsebovati informacije, potrebne za celovito presojo vplivov plana na okolje, pri njegovi pripravi pa se praviloma uporablja obstoječe znanje in postopki vrednotenja ter upošteva vsebina in natančnost plana. Iz okoljskega poročila mora biti

razvidno tudi, kako je pripravljavec pri izdelavi plana upošteval okoljska izhodišča in predvideni način spremljanja vplivov plana na okolje pri njegovem izvajanju.

Ministrstvo za okolje in prostor se pri izvajanju celovitih presoj posvetuje z ministrstvi in organizacijami. Ministrstvo za zdravje poda mnenje z vidika prebivalstva in zdravja, Ministrstvo za kulturo s področja kulturne dediščine, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano z vidika tal kot naravnega vira, Agencija republike Slovenije s področja voda in Zavod Republike Slovenije za ohranjanje narave pa s področja narave.

Pripravljavec plana mora po ugotovitvi ustreznosti okoljskega v postopku sprejemanja plana javnosti omogočiti seznanitev s planom in z okoljskim poročilom v okviru javne razgrnitve, ki traja najmanj 30 dni, ter zagotoviti njihovo javno obravnavo. V okviru javne razgrnitve ima javnost pravico dajati mnenja in pripombe na plan in okoljsko poročilo.

13.6.2 Trgovanje z emisijskimi kuponi

Trgovanje z emisijskimi kuponi je pomemben instrument za zmanjševanje emisij toplogrednih plinov. V sistem trgovanja s pravicami do emisije toplogrednih plinov so vključene naprave, ki povzročajo emisije toplogrednih plinov in sicer termoelektrarne in toplarne ter druge kurilne naprave v industrijskih procesih. V shemo trgovanja so vključene tudi druge naprave, ki povzročajo emisije toplogrednih plinov iz industrijskega procesa in sicer so to naprave za pridobivanje stekla, keramike, apna, papirja in kartona. Emisije vseh teh zavezancev so v letu 2005 predstavljale 52% vseh emisij TGP v Sloveniji.

Trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov je pomemben temelj strategije EU in njenih držav članic pri zmanjševanju emisij toplogrednih plinov in predstavlja velik izziv, saj se pričakuje, da bo dolgoročno v veliki meri znižalo stroške zmanjševanja emisij (doseganje mejnih stroškov). Trgovanje samo sicer ne omogoča zmanjševanja emisij, vsaj ne neposredno, omogoča pa udeležencem trgovanja, da na stroškovno najugodnejši način dosežejo zmanjšanje emisij toplogrednih plinov. Osnovna enota trgovanja je t.i. emisijski kupon, ki predstavlja 1 tona ekvivalenta ogljikovega dioksida (CO₂ ekv). Obveznost upravljavca naprave, ki povzroča emisije toplogrednih plinov vključenega v trgovalno shemo so: pridobitev dovoljenja za izpuščanje emisij toplogrednih plinov pred začetkom obratovanja, izvajanje monitoringa emisij toplogrednih plinov, izdelava letnega poročila o emisijah, ki ga preveri neodvisni preveritelj, ter predaja ustrezne količine emisijskih kuponov. Presežek oz. primanjkljaj emisijskih kuponov upravljavci naprav prodajo oz. kupijo na trgu emisijskih kuponov. Iz praktičnih razlogov poteka do leta 2012 trgovanje s pravicami do emisije CO₂ (ki predstavljajo okoli 80% vseh emisij toplogrednih plinov).

Države članice so v obdobju 2008-2012 same določile način razdelitve emisijskih kuponov, s čimer so lahko dosegle dodaten pritisk na zmanjševanje emisij toplogrednih plinov. Manj dodeljenih emisijskih kuponov pomeni manjše dovoljene skupne emisije upravljavcev naprav, ki izpuščajo toplogredne pline v sistemu trgovanja in višjo ceno pravic do emisije toplogrednih plinov na trgu (pozitiven učinek na zmanjšanje emisij toplogrednih plinov). Trg z emisijskimi kuponi se je vzpostavil s 1. januarjem 2005 na podlagi Direktive 2003/87/ES Evropskega parlamenta in Sveta EU o vzpostavitvi sheme trgovanja s pravicami do emisije toplogrednih plinov, ki je bila sprejeta oktobra 2003. Ta določa, da morajo upravljavci naprav svoje emisije toplogrednih plinov (v obdobju 2005-2012 zgolj CO₂) pokriti z emisijskimi kuponi. Vlada RS je skladno s časovnim načrtom opredeljenim z Direktivo 2003/87/ES pripravila predloga »Državnega načrta razdelitve emisijskih kuponov (t.i. NAP)« za obdobje 2005-2007 in 2008-2012. Vlada RS je oba načrta sprejela šele, ko ju je odobrila Evropska komisija.

Državni načrt razdelitve emisijskih kuponov za obdobje 2005–2007¹ določa število emisijskih kuponov, ki jih brezplačno razdeli država. En emisijski kupon pomeni tono CO₂. Za vsako tekoče leto morajo podjetja oziroma upravljavci naprav predati število emisijskih kuponov, ki ustrezajo njihovim emisijam CO₂. Če emisije presegajo količino dodeljenih emisijskih kuponov, morajo preostale emisijske kupone kupiti na trgu, če pa imajo zaradi manjše količine emisij presežek kuponov, jih lahko prodajo. V ta načrt je bilo vključenih 94 naprav. Skupno število emisijskih kuponov, ki so bili razdeljeni v obdobju trgovanja, je znašalo 26.275.969 t CO₂ (1 kupon = 1 tona CO₂). Zavezanci so prejeli za obdobje 2005–2007 določeno kvoto kuponov brezplačno. V kolikor so njihove dejanske emisije presegle dodeljene kvote, so morali razliko pokriti z nakupom na trgu kuponov. V decembru 2006 je znašala cena v povprečju 6,8 €/t CO₂.

Državni načrt razdelitve emisijskih kuponov za obdobje 2008–2012 (drugo trgovalno obdobje) velja od 1. januarja 2008 do vključno 31. decembra 2012. Skupna količina emisijskih kuponov, ki jih bo MOP podelilo upravljavcem naprav od leta 2008 do leta 2012, znaša 41.494.687. Državni načrt razdelitve emisijskih kuponov za obdobje 2008–2012 pokriva 41,6 odstotka vseh emisij toplogrednih plinov v Sloveniji (po podatkih za leto 2004). Pri določitvi skupne količine emisijskih kuponov za posamezen sektor so bile upoštevane ciljne emisije za te sektorje iz Operativnega programa zmanjševanja emisij toplogrednih plinov. Več kot 70 odstotkov vseh v Sloveniji razdeljenih kuponov je prejela termoeenergetika (5.899.858 kuponov). Pri določitvi skupne količine emisijskih kuponov, ki se podelijo posameznemu upravljavcu za njegovo napravo za celotno obdobje, je bila ob upoštevanju izhodiščnih emisij uporabljena kombinacija metode podedovanih emisij in metode primerjanja.

Cena emisijskih kuponov se je v letu 2008 gibala med 20 in 30 in ob koncu leta padla na 15 evrov za tono CO₂.

Decembra 2008 je bila sprejeta nova Direktiva o trgovanju s pravicami do emisije toplogrednih plinov² v okviru t.i. podnebno-energetskega svežnja. Nekatere korenite spremembe obstoječih pravil, med drugim tudi to, da prodaja pravic do emisije toplogrednih plinov na dražbi postane pravilo razdelitve pravic, predvsem za proizvajalce električne energije, za upravljavce naprav pa v določenem prehodnem obdobju, bodo uveljavljene za obdobje po letu 2012. Direktiva je za obdobje do leta 2012 pomembna, ker s 1.1.2012 uvaja pomembno novost, in sicer vključitev letalstva v shemo EU-ETS.

Dosedanje izkušnje iz evropskega trgovanja so pokazale, da je trg z emisijskimi kuponi lahko zelo negotov, če ni pregleden. To preglednost omejuje zlasti način dodeljevanja emisijskih kuponov, ki je prepuščen vsaki posamezni državi članici. Trgovanje z emisijskimi kuponi v obdobju 2005–2007 ni prineslo večjih okoljskih učinkov (ker v zmanjševanje emisij zaradi presežka emisijskih kuponov oz. njihove nizke cene ni bil prisiljen praktično nihče).

13.6.3 Financiranje varstva okolja

Uresničevanje ciljev in ukrepov opredeljenih v Nacionalnem programu varstva okolja je v zadnjih letih potekalo predvsem z zagotavljanjem javnofinančnih virov financiranja. V zadnjih letih se vse bolj uveljavlja tudi interes zasebnega kapitala za naložbe na področju varstva okolja, kar se kaže v povečanju tekočih in investicijskih stroškov gospodarskih družb ter

¹ Odlok o državnem načrtu razdelitve emisijskih kuponov za obdobje od leta 2005 do 2007 (Uradni list RS, št. 112/04, 131/04 in 132/04-popr.)

² Direktiva 2008/101/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. novembra 2008 o spremembi Direktive 2003/87/ES zaradi vključitve letalskih dejavnosti v sistem za trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov v Skupnosti.

sklenjenih partnerskih pogodb o sodelovanju javnega in zasebnega sektorja pri izgradnji komunalne infrastrukture kot tudi pri izvajanju gospodarske službe.

V zadnjih letih je prišlo do velikega premika v namenih kreditiranja Eko sklada, saj je bilo v letih 2002 do 2008 58 % vseh kreditov dodeljenih za naložbe v zmanjševanje emisij toplogrednih plinov in na ta način doseženo skupno letno zmanjšanje emisij CO₂ za več kot 94 tisoč ton. Eko sklad je s primerno politiko obrestnih mer, predvsem pa z oblikovanjem namenov in pogojev kreditiranja postal pomembna finančna institucija za spodbujanje naložb varstva okolja, osnovna dejavnost Eko sklada, to je ugodno kreditiranje okoljskih naložb, pa je v celoti sledila usmeritvam politike na področju varstva okolja v Sloveniji.

Načelo »povzročitelj obremenjevanja okolja plača« je v zadnjih letih zagotovilo pomemben vir financiranja ukrepov politike varstva okolja. Pozitivne izkušnje pri uveljavitvi oprostitve plačila dajatve za obremenjevanje voda kot namenskega vira izgradnje infrastrukturnih objektov na področju odvajanja in čiščenja odpadnih voda so bile vključene v zakonsko podlago za dajatev za obremenjevanje okolja zaradi odlaganja odpadkov in dajatev za obremenjevanje okolja s CO₂. Oprostitve plačil dajatev zaradi odlaganja odpadkov omogočajo financiranje izgradnje ustreznih omrežij objektov in naprav za ravnanje z odpadki za doseganje zastavljenih in predpisanih ciljev (npr. zmanjšanje količine odpadkov pri izvoru, odlaganje čim manjših količin in čim bolj inertnih odpadkov, zmanjšanje deleža biološko razgradljivih odpadkov, pospeševanje ločenega zbiranja posameznih frakcij komunalnih odpadkov in postopno večanje obsega obdelave in izrabe odpadkov). Dajatev za obremenjevanje zraka z emisijo CO₂ je eden ključnih instrumentov programa zmanjševanja emisij toplogrednih plinov za doseganje ciljev na tem področju in izvajanja Kjotskega protokola, ki ga je Republika Slovenija ratificirala v juniju 2002. Pomembne pa so tudi okoljske dajatve za onesnaževanje okolja zaradi uporabe mazalnih olj in tekočin, zaradi nastajanja izrabljenih motornih vozil kot tudi zaradi nastajanja izrabljenih gum. Vse omenjene okoljske dajatve, ki se plačujejo za onesnaževanje okolja so v celoti prihodek proračuna Republike Slovenije.

Sredstva proračuna Republike Slovenije

PODROČJE	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
15 VAROVANJE OKOLJA IN NARAVNE DEDIŠČINE	56.680	58.791	71.238	62.059	81.913	93.236	102.133	107.271	126.563	151.281
1501 Okoljevarstvena politika in splošne administrativne zadeve	15.659	18.518	14.612	21.347	23.460	26.793	27.346	29.450	31.612	35.223
1502 Zmanjševanje onesnaženja, kontrola in nadzor	14.275	14.420	27.828	14.922	30.695	38.069	31.950	23.350	40.674	43.435
1503 Upravljanje z radioaktivnimi odpadki	5.093	5.090	5.217	6.664	10.764	10.832	11.850	11.011	10.464	12.995
1504 Upravljanje in nadzor vodnih virov	16.890	16.151	15.921	13.241	9.957	10.592	18.589	32.367	33.151	46.547
1505 Pomoč in podpora ohranjanju narave	2.773	3.086	3.487	4.503	5.426	4.971	10.306	8.383	8.024	10.477
1506 Splošne okoljevarstvene storitve	1.989	1.526	4.173	1.383	1.612	1.980	2.092	2.710	2.639	2.605

Preglednica 13.1: Višina proračunskih sredstev za namen varovanje okolja in naravne dediščine (vključena sredstva vseh državnih organov), v 1.000 EUR
Vir: MF

Financiranje okoljskih nalog iz državnega proračuna se vrši na podlagi dveh krovnih zakonov, ki sta Zakon o javnih financah (Uradni list RS, 79/99) in Zakon o izvrševanju

proračunov RS (sprejet za 2 posamezni proračunski leti). Sredstva proračuna za varovanje okolja in naravne dediščine so se v obdobju od 1999-2008 povečala in sicer iz 56.679.615 EUR v letu 1999 na 151.281.225 EUR v letu 2008. Največji delež sredstev je namenjen zmanjševanju onesnaževanja, kontroli in nadzoru ter upravljanju in nadzoru vodnih virov

Ohranjanje biotske raznovrstnosti in varstvo naravnih vrednot

Ohranjanje biotske raznovrstnosti in naravnih vrednot je že do sedaj ena pglavitnih prioritet države in taka ostaja tudi v prihodnosti. Financira se široka mreža javnih zavodov, ki upravljajo z zavarovanimi območji in naravnimi parki. Ministrstvo zbira podatke o rastlinskih in živalskih vrstah, potrebne za opredelitev območij Natura 2000, izvaja se kartiranje habitatnih tipov, daje komunikacijsko podporo omrežju območij Natura 2000 in skrbi za pripravo podatkov za strategijo ohranjanja medveda in volka. Del sredstev je namenjen tudi izplačevanju odškodnin za škodo, ki so jo povzročile zavarovane vrste. V okviru tega potekajo projekti, financirani z mednarodnimi finančnimi instrumenti (npr. Life, Life+).

Saniranje degradiranih območij

Saniranje degradiranih območij je eden od ciljev Nacionalnega programa za varstvo okolja. Med večjimi izvedenimi projekti izstopajo zapiranje in saniranje Rudnika Žirovski vrh, ki se zaključuje, sanirana gudronska jama v Pesnici, ter projekt sanacije Mežiške doline, kjer pa izvajanje še poteka.

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Skupaj
Saniranje okoljskih bremen	0,2	7,3	7,7	6,6	7,4	10,6	10,6	50,4

Preglednica 13.2: Sredstva, investirana v saniranje starih okoljskih bremen v Mio EUR

Vir: MFerac

Sanacija plazov in drugih naravnih nesreč

Delovno področje odprave posledic naravnih nesreč opredeljuje sledeča interventna in sistemska zakonodaja:

- Zakon o popotresni obnovi objektov in spodbujanju razvoja v Posočju (Uradni list RS, št. 26/05 – uradno prečiščeno besedilo)
- Zakon o ukrepih za odpravo posledic določenih zemeljskih plazov večjega obsega iz let 2000 in 2001 (Uradni list RS, št. 3/06 – uradno prečiščeno besedilo)
- Zakon o odpravi posledic naravnih nesreč (Uradni list RS, št. 114/05 – uradno prečiščeno besedilo, 90/07 in 102/07) ter
- posamični sklepi Vlade Republike Slovenije, ki se nanašajo na odpravo posledic naravnih nesreč.

ter zakonodaja s področja javnih financ in graditve objektov ter posegov v prostor.

1. PLAZOVI VELIKEGA OBSEGA

Odprava posledic plazov velikega obsega poteka na skladno z določili Zakon o ukrepih za odpravo posledic določenih zemeljskih plazov večjega obsega iz let 2000 in 2001 (Uradni list RS, št. 3/06 – uradno prečiščeno besedilo) na podlagi letnih programov ukrepov, ki jih sprejme Vlada Republike Slovenije za vsak posamezen plaz v okviru sredstev zagotovljenih s proračunom. Izdelani in sprejeti so državni lokacijski načrti za vplivna območja plazov velikega obsega in sicer:

- Šmihel nad Ozeljanom in

- Gradišče nad Prvačino – oba v občini Nova Gorica
- Stovže v občini Bovec (Log pod Mangartom)
- Podmark v občini Šempeter Vrtojba
- Strug nad Kosečem v občini Kobarid

Izvedbo del je potrebno sproti prilagajati tako omejenemu obsegu razpoložljivih sredstev proračuna kot tudi dejanskemu stanju na terenu, ki ga pokažejo podatki sistema opazovanja vplivnega območja.

2. PLAZOVI SREDNJEGA IN MALEGA OBSEGA

Z letom 2006 je bila vzpostavljena nova proračunska postavka v obsegu cca 2 mio EUR na letni ravni. Sredstva so namenjena sanaciji plazov majhnega in srednjega obsega, ki so nastali v preteklosti in ne morejo biti sanirani v okviru posameznih programov odprave posledic na podlagi sprejetega systemskega zakona o odpravi posledic naravnih nesreč, onemogočajo pa gospodarno rabo prostora v fiskalno šibkejših lokalnih skupnostih.

Ugotavljamo, da je odločitev o zagotavljanju sredstev za odpravo posledic nestabilnosti tal, ki niso predmet systemskega zakona o odpravi posledic naravnih nesreč, pravilna saj omogoča postopno odpravo perečih problemov v gospodarni rabi že tako omejenega prostora, še predvsem v fiskalno manj zmogljivih lokalnih skupnostih. Ravno tako ugotavljamo, da bi, upoštevajoč obseg pojavov na ozemlju RS in obseg potrebnih sredstev za odpravo najbolj perečih problemov, bilo potrebno zagotavljati bistveno večji obseg sredstev na letni ravni.

3. ODPRAVA POSLEDIC NEURIJ IN POPLAV NA PODLAGI SYSTEMSKEGA ZAKONA

Na podlagi sprejetega systemskega Zakona o odpravi posledic naravnih nesreč (Uradni list RS, št. 114/05 – uradno prečiščeno besedilo, 90/07 in 102/07) (v nadaljevanju: zakon), ki določa pogoje in način pridobitve sredstev državnega proračuna za pomoč pri odpravi posledic, nastalih zaradi naravnih nesreč, se sprejemajo Programi odprave posledic naravnih nesreč za vsako nesrečo posebej in za vsako leto izvajanja programa.

V skladu z določili zakona se zagotavljajo sredstva državnega proračuna za odpravo posledic tako na poškodovanih javnih objektih in infrastrukturi kot tudi na objektih v zasebni lasti.

4. POPOTRESNA OBNOVA

Za odpravo posledic potresa aprila 1998, ki je prizadel del območja RS – predvsem Posočje, so bila angažirana sredstva proračuna RS z namenom zagotovitve varnega bivanja in dela v poškodovanih objektih zaradi potresa. Primarni namen je, da se zagotovi tolikšna stopnja statične varnosti objektov v primeru potresa, da ne pride do hipnih porušitev objektov, glede na pričakovano jakost potresa in s tem do človeških žrtev na ogroženem območju.

Nov potres, ki je povzročil poškodbe na že saniranih objektih kot tudi povsem na novo poškodoval nekatere ostale objekte, se je zgodil na istem območju leta 2004. Posledice tega potresa se odpravljajo skladno s prejetim zakonom.

v MIO EUR	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Skupaj
Odprava posledic naravnih nesreč	38,68	16,6	9,6	20,9	17	21,2	37,3	161,28

Preglednica 13.3: Sredstva, namenjena odpravljanju posledic naravnih nesreč
Vir: MFerac

Izgradnja objektov in naprav obveznih lokalnih služb varstva okolja

Ministrstvo skladno z zakonskimi podlagami že od leta 1995 vsako proračunsko leto objavi razpis za zbiranje predlogov za izdelavo programa sofinanciranja izgradnje objektov in naprav obveznih lokalnih javnih služb varstva okolja. Predmet javnega razpisa je financiranje izgradnje objektov in naprav za:

- Ravnanje s komunalnimi odpadki (izgradnja in sanacija odlagališč, zbiralnic, zbirnih centrov, sortirnic ter objektov in naprav za predelavo odpadkov).
- Čiščenje komunalnih odpadnih in padavinskih voda
- Odvajanje komunalnih in padavinskih voda
- Oskrba s pitno vodo (obnova vodovodnega sistema zaradi zmanjšanja izgub in izgradnja objektov in naprav za črpanje in primarni razvod pitne vode zaradi nadomestitve oporečnih vodnih virov)

Število in vrednost podpisanih pogodb o sofinanciranju izgradnje komunalne infrastrukture po posameznih področjih prikazujeta Preglednici 13.4 in 13.5.

Področje	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Skupaj
Ravnanje z odpadki	7	7	7	7	7	7	7	49
Čiščenje odpadnih voda	8	8	8	8	8	8	8	56
Odvajanje odpadnih voda	0	0	0	0	0	0	0	0
Odvajanje in čiščenje odpadnih voda	3	3	3	3	3	3	3	21
Oskrba s pitno vodo	0	0	0	0	0	0	0	0
Skupaj	18	18	18	18	18	18	18	126

Preglednica 13.4: Število podpisanih pogodb o sofinanciranju izgradnje komunalne infrastrukture po posameznih področjih (2002 do 2008)

Vir: MOP

Področje	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Skupaj
Ravnanje z odpadki	661	858	6.940	0	0	0	0	8.460
Čiščenje odpadnih voda	385	353	3.847	540	144	2.488	199	7.957
Odvajanje odpadnih voda	2.100	440	630	1.035	1.212	806	326	6.548
Odvajanje in čiščenje odpadnih voda	28	29	0	0	0	0	0	57
Oskrba s pitno vodo	442	295	27	144	573	197	68	1.745
Skupaj	3.616	1.974	11.444	1.719	1.929	3.490	593	24.766

Preglednica 13.5: Vrednost podpisanih pogodb o sofinanciranju izgradnje komunalne infrastrukture po posameznih področjih (2002 do 2008) (v 1.000 EUR)

Vir: MOP

Vodnogospodarska javna služba

Leto	Skupna sredstva	Sanacija neurja 2007
2002	6.977.092	
2003	5.974.163	
2004	4.555.786	
2005	5.399.880	
2006	6.179.116	
2007	9.657.922	1.110.351
2008	22.349.609	12.523.023
Skupaj	61.093.568	13.633.374

Preglednica 13.6: Sredstva namenjena za vodnogospodarsko službo (2002 do 2008) (v EUR)

Vir: ARSO

Obratovanje, vzdrževanje in spremljanje vodne infrastrukture se izvaja v okviru obvezne državne gospodarske javne službe. Vsako leto se v okviru razpoložljivih finančnih sredstev izdela letni program del obvezne državne gospodarske službe urejanja voda. Sredstva so

namenjena tudi sofinanciranju izvajanja službe varstva obalnega morja ter vzdrževanja v javno korist na vodni infrastrukturi. V Preglednici 13.6 so prikazana sredstva od leta 2002 do 2008, ki so bila porabljena v ta namen. V letih 2007 in 2008 se je izjemoma v okviru vodnogospodarske javne službe namenil del sredstev za sanacijo neurij v letu 2007, kar je v preglednici posebej prikazano.

Vodni sklad

Sredstva Vodnega sklada so skladno z določili Zakona o vodah (162. člen) namenjena za financiranje vodne infrastrukture, vključno z nakupom zemljišč potrebnih za njeno gradnjo, gradnjo državne in lokalne infrastrukture, ki je potrebna zaradi gradnje vodne infrastrukture, nakup vodnih in priobalnih zemljišč, financiranje nalog Inštituta za vode RS in projekte medobčinskih in regionalnih objektov za filtriranje, črpanje vode, prenosnih vodovodov. Finančni vir sklada so plačila za vodne pravice v delu, ki pripada državi, sredstva od prodaje vodnih zemljišč, plačila za služnosti in stavbne pravice ter vodna povračila. V ta namen je bilo porabljenih:

2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Skupaj
197.279	3.683.105	5.369.674	11.990.623	24.958.022	22.134.716	22.863.125	91.196.544

Preglednica 13.7: Sredstva iz vodnega sklada po letih (v EUR)

Vir: MOP

Sredstva tujih donacij za izvedbo infrastrukturnih projektov varstva okolja

Od leta leta 1995 je program Evropske komisija PHARE sofinanciral investicijske projekte okoljske komunalne infrastrukture, leta 1998 pa je Evropska komisija uvedla še dodaten program t.i. LSIF, katerega nepovratna sredstva so bila namenjena izvajanju zakonodaje s področja varstva okolja z izgradnjo finančno zahtevnejših investicijskih projektov. V obdobju od 2000-2006 so bila državam kandidatkam namenjena tudi nepovratna sredstva programa ISPA3, ki je bil predhodnik evropskega programa sofinanciranja velikih infrastrukturnih projektov na področju okoljske komunalne in prometne infrastrukture državam članicam Evropske unije – Kohezijskega sklada.

Sredstva sofinanciranja okoljske komunalne infrastrukture programa PHARE so bile od leta 2001 namenjena spodbujanju socialne kohezije t.j. sofinanciranju infrastrukture na demografsko ogroženih in manj razvitih področjih držav kandidat, kar naj bi omogočilo razvoj gospodarskih dejavnosti in s tem enakomeren razvoj celotnega področja bodočih držav članic Evropske unije. Program ISPA pa je bil v glavnem usmerjen na področje vodooskrbe, odvodnje in čiščenja odpadnih voda in ravnanja z odpadki, ki so bile finančno najzahtevnejše oz. naložbeno intenzivne. Večina tujih donacij je bila odobrena in porabljena za sofinanciranje komunalne infrastrukture, predvsem na področju odvajanja in čiščenja odpadnih voda.

Program predpristopne pomoči ISPA

V okviru programa predpristopne pomoči ISPA je bilo Sloveniji za področje varstva okolja dodeljenih približno 42 mio EUR evropskih sredstev. Projekti, sofinancirani iz programa ISPA (na podlagi Nacionalne strategije ISPA za okoljski sektor) so s sledečih področij: vodooskrba, odvajanje in čiščenje odpadnih voda, ravnanje z odpadki (skupno 11 projektov, od tega so zaključeni 4 projekti):

³ *Instrument for Structural Policies for Pre- Accession (ISPA)*

1. Kanalizacija Lendava (projekt zaključen),
2. Regionalni center za obdelavo odpadkov Dolenjska – I. faza,
3. Napajalni vodovod na Trnovsko-Banjski planoti (projekt zaključen),
4. Kanalizacija in čistilna naprava Slovenj Gradec,
5. Čistilna naprava Celje (projekt zaključen),
6. Ravnanje z odpadnimi vodami in nadgradnja vodovodnega sistema porečja Pake,
7. Tehnična pomoč pri pripravi načrta za urejanje voda porečja Krke,
8. Center za ravnanje z odpadki Puconci,
9. Odvodnja in čiščenje odpadnih voda v povodju Mislinje v občinah Mislinja in Dravograd - obsega naslednja podprojekta: izgradnjo čistilne naprave in kanalizacijskega sistema v Mislinji in izgradnjo čistilne naprave in kanalizacijskega sistema v Dravogradu,
10. Čiščenje odpadnih voda povodja spodnje Save v občinah Brežice, Krško in Sevnica,
11. Tehnična pomoč za čistilne naprave ter infrastrukturo za odvajanje komunalne odpadne vode v porečju Srednje Save (Litija, Zagorje ob Savi, Trbovlje in Hrastnik) (projekt zaključen).

Kohezijski sklad v finančni perspektivi 2004-2006

V okviru Kohezijskega sklada v finančni perspektivi 2004 – 2006 se sofinancira 7 projektov s področij ravnanja z odpadki ter gospodarjenja z komunalnimi odpadnimi vodami ter oskrbe z vodo (strateški dokument: Referenčni okvir za Kohezijski sklad za področje okolja 2004-2006).

Vsi projekti iz programa ISPA ter Kohezijskega sklada iz stare finančne perspektive 2004-2006, morajo biti zaključeni do konca I. 2010.

Projekti so sledeči:

1. Regionalni center za ravnanje z odpadki Celje - I. faza,
2. Zbiranje in čiščenje odpadnih voda v porečju Obale, ki obsega naslednja podprojekta:
 - izgradnjo čistilne naprave in kanalizacijskega sistema za občini Koper in Izola.
 - izgradnjo čistilne naprave in kanalizacijskega sistema za občino Piran.
3. Regionalni center za ravnanje z odpadki Celje - II. faza,
4. Kanalizacija, čistilna naprava in vodooskrba Tržič,
5. Celovito varovanje vodnih virov podtalnice Ptujskega polja – I. faza,
6. Čistilne naprave za odpadne vode in kanalizacijski sistemi v povodju osrednje Save – I. faza : Trbovlje, Hrastnik,
7. Hidravlične izboljšave kanalizacijskega sistema v Ljubljani.

Kohezijski sklad v novi finančni perspektivi 2007-2013

Dokument, na podlagi katerega se črpajo sredstva, je Operativni program razvoja okoljske in prometne infrastrukture za obdobje 2007-2013 (OP ROPI).

Kohezijski sklad za področje okolja podpira projekte v okviru navedenih razvojnih prioritet:

- ravnanje s komunalnimi odpadki (ocenjena vrednost investicij 357 mio EUR, od tega prispevek KS 206 mio EUR);
- varstvo okolja - področje voda. Ocenjena vrednost vseh investicij te razvojne prioritete znaša 820 mio EUR, delež sofinanciranja KS pa 325 mio EUR. V okviru razvojne prioritete so tri prednostne usmeritve, in sicer.
 - odvajanje in čiščenje komunalnih odpadnih vod (ocenjena vrednost investicij 301 mio EUR, od tega prispevek KS 103 mio EUR),
 - oskrba s pitno vodo (ocenjena vrednost investicij 334 mio EUR, od tega prispevek KS 148 mio EUR),
 - zmanjšanje škodljivega delovanja voda (ocenjena vrednost investicij je 185 mio EUR, od tega prispevek KS 74 mio EUR).

Iz finančnega obdobja 2007-2013 je bilo do sedaj potrjenih 13 projektov, vrednost teh naložb znaša 393 mio EUR.

Ekološke rezervacije

Na podlagi Zakona o porabi sredstev dolgoročnih rezervacij za ekološko sanacijo (Uradni list RS št. 59/2001, uveljavljen dne 03.08.2001 – v nadaljevanju: ZPDRES) je Ministrstvo za okolje in prostor (v nadaljevanju: MOP) pristojno za vodenje postopkov nadzora nad porabo sredstev dolgoročnih rezervacij za ekološko sanacijo.

Zakon opredeljuje tudi pravne subjekte, na katere se nanaša, in sicer so to gospodarske družbe, v katere so se preoblikovala podjetja, ki jim je Agencija RS za prestrukturiranje in privatizacijo v postopku lastninskega preoblikovanja skladno z določbami 19. člena Zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij in so v otvoritveni bilanci stanja oblikovala rezervacije za izvedbo programa ekološke sanacije.

Kot določa ZPDRES so morala podjetja predložiti prvo poročilo najkasneje do 3.02.2002 in sicer je to bilo končno poročilo. Če je gospodarska družba namreč v tem obdobju že izvedla program, porabila v celoti vsa sredstva dolgoročnih rezervacij za ekološko sanacijo do 31.12.2000 oz. se ji je iztekel rok za izvedbo programa, mora v šestih mesecih od uveljavitve zakona predložiti končno poročilo, sicer pa mora v tem roku predložiti prvo vmesno poročilo.

Na podlagi ZPDRES so stranke MOP predložile 95 poročil o porabi sredstev dolgoročnih rezervacij do 31.12.2000. Do 31.12.2004 je MOP po pridobljenem predhodnem soglasju Ministrstva za finance izdal odločbe v vseh 95 upravnih zadevah, od tega 56 odločb o dokončni porabi sredstev rezervacij do 31.12.2000 in 39 odločb o višini neporabljenih sredstev rezervacij na dan 31.12.2000, s katerimi so bila ugotovljena neporabljena sredstva dolgoročnih rezervacij za ekološko sanacijo po stanju na dan 31.12.2000 v skupnem znesku 11.122.982.311 SIT. Njihov skrajni rok porabe je bil določen s konkretnimi odločbami v razponu med 31.12.2004 in 31.12.2014.

Od 39 upravnih zadev o neporabljenih sredstvih rezervacij na dan 31.12.2000 je bil v enem primeru postopek ustavljen zaradi stečaja, v 27 zadevah so bila sredstva dokončno porabljena do 31.12.2006, v 11 zadevah pa so bila ugotovljena neporabljena sredstva dolgoročnih rezervacij za ekološko sanacijo po stanju na dan 31.12.2006 v skupnem znesku 3.154.901.984 SIT oziroma 13.165.172,12 EUR

V obdobju 1.1.2004 do 31.12.2008 je bilo izdanih skupaj 29 odločb o dokončni porabi sredstev dolgoročnih rezervacij.

Na podlagi predloženih vmesnih poročil za vseh 11 nedokončanih zadev so bila ugotovljena neporabljena sredstva dolgoročnih rezervacij za ekološko sanacijo po stanju na dan 31.12.2007 v skupnem znesku 5.929.076 EUR.

Ekološko razvojni sklad Republike Slovenije, javni sklad

Eko sklad je specializirana finančna organizacija, ustanovljena z namenom spodbujanja trajnostnega razvoja s financiranjem naložb za preprečevanje, odpravljanje ali zmanjšanje obremenjevanja okolja. Tako Eko sklad spodbuja naložbe v infrastrukturo varstva okolja državnega in lokalnega pomena, naložbe v izrabo obnovljivih virov energije, ukrepe učinkovite rabe energije, naložbe s področja razvoja ali uporabe okoljskih tehnologij, ki preprečujejo, odpravljajo ali zmanjšujejo obremenjevanje okolja; poleg tega pa spodbuja tudi različne oblike izobraževanja in ozaveščanja javnosti na področju varstva okolja.

Eko sklad je formalno pričel z delovanjem v začetku leta 1994 na podlagi eno leto prej sprejetega zakona o varstvu okolja kot finančna organizacija za ugodno kreditiranje naložb na področju varstva okolja. V petnajstih letih svojega obstoja je doživel statusno preoblikovanje iz delniške družbe v javni finančni sklad. Sedaj deluje na podlagi spremenjenega in dopolnjenega zakona o varstvu okolja iz leta 2008 in novega zakona o javnih skladih. Temeljni namen delovanja Eko sklada je finančna podpora realizaciji ciljev Nacionalnega programa varstva okolja in iz njega izhajajočih številnih operativnih programov ter Nacionalnega energetskega programa, v katerem je komponenta varstva okolja zelo močno poudarjena. Proizvodnja in raba energije povzročata namreč največji delež emisij toplogrednih plinov, zato je bilo po letu 2004 spodbujanje naložb v ukrepe učinkovite rabe energije in izrabe obnovljivih virov energije prednostno področje delovanja Eko sklada za razliko od področja varstva voda, ki je bilo prednostno področje kreditiranja s strani Eko sklada pred tem. Poleg navedenega je v letu 2008 dodatne naloge Eko skladu dodelil sprejeti zakon o spremembah in dopolnitvah energetskega zakona in zakon o spremembah in dopolnitvah rudarskega zakona, zadnje zakonodajne spremembe pa so Eko skladu dodelile poleg kreditiranja tudi izvajanje drugih finančnih instrumentov.

Kreditiranje

Kreditni Eko sklada so naložbena spodbuda zato, ker so pogoji kreditiranja bistveno ugodnejši kot pri katerikoli komercialni banki, tako obrestna mera kot stroški, povezani z odobritvijo kredita. Krediti so strogo namenski in jih Eko sklad dodeljuje samo za financiranje okoljskih naložb. Kreditna sredstva morajo biti porabljena skladno z namenom njihove odobritve, kar se med investiranjem preverja z dokumentarno porabo kreditov in ogledi kreditiranih investicij na terenu. Tako Eko sklad zagotavlja namensko porabo javnih sredstev, s katerimi upravlja.

Prejemniki spodbud Eko sklada so gospodarske družbe, občine in izvajalci obveznih lokalnih gospodarskih javnih služb varstva okolja, druge pravne osebe in samostojni podjetniki ter občani, ki izvajajo naložbe na področjih varstva okolja, zlasti varstva zraka in podnebja, ravnanja z odpadki in varstva voda. V ta namen se izvajata dva programa:

- program kreditiranja okoljskih naložb gospodarskih družb, občin in drugih pravnih oseb ter samostojnih podjetnikov ter
- program kreditiranja občanov.

Okoljske naložbe, za izvedbo katerih Eko sklad dodeljuje kredite, so razporejene po območju cele Slovenije. V zadnjih letih, ko je bilo mogoče znatna sredstva za naložbe v nekatera področja varstva okolja, predvsem na področju izvajanja gospodarskih javnih služb, pridobivati iz evropskih kohezijskih in strukturnih skladov, se je struktura naložb, kreditiranih iz sredstev Eko sklada, močno prevesila na področje zmanjševanja emisij toplogrednih plinov. Poleg tega je Eko sklad v letu 2007 po strahovitih poplavah v Sloveniji in v letu 2008 po poletnem neurju z vihnim vetrom in točo omogočil oškodovancem najetje brezobrestnega in brez stroškovnega kredita za izvedbo nekaterih ukrepov na stanovanjskih stavbah v okviru namenov, ki jih sicer tudi kreditira.

Od leta 2002 do konca leta 2008 je Eko sklad na podlagi podpisanih kreditnih pogodb dodelil 7.224 kreditov v skupni vrednosti 176 mio EUR. V strukturi teh kreditov je bilo 66 % vseh sredstev dodeljenih za naložbe na področju varstva zraka in podnebja (predvsem v zmanjševanje emisij toplogrednih plinov in le manjši del v zmanjšanje hlapnih organskih snovi, žveplovega dioksida, prahu), 18 % za naložbe v varstvo voda (čiščenje in odvajanje odpadnih vod in oskrbo s pitno vodo) ter 16 % za naložbe v ravnanje z odpadki. Krediti so bili dodeljeni tako pravnim osebam kot občanom, katerih delež kreditiranja s strani Eko sklada je v zadnjih letih naraščal, v obravnavanem obdobju pa skupen delež kreditov za občane predstavlja več kot tretjino vseh v tem času dodeljenih kreditov.

Med kreditiranimi naložbami v obravnavanem času je bilo največ sredstev dodeljenih za naložbe v različne ukrepe učinkovite rabe energije, v tem največ za zmanjšanje rabe energije v podjetjih, občanom pa je bilo največ kreditnih sredstev dodeljenih za vgradnjo energijsko varčnega zunanega stavbnega pohištva in toplotno izolacijo fasad. Po dodeljenih sredstvih Eko sklada v tem času sledijo naložbe v varstvo voda ter naložbe v izrabo obnovljivih virov energije, v tem je bil največji del sredstev namenjen za izkoriščanje bioplina za soproizvodnjo toplote in električne energije pri pravnih osebah ter za postavitev toplotnih črpalk in kotlovnice na lesno biomaso pri občanah. Med naložbami na področju varstva voda in učinkovite rabe vode kot naravne dobrine pa je bil največji delež sredstev namenjen za naložbe v odvajanje in čiščenje odpadnih voda.

Najmanj kreditnih sredstev Eko sklada je bilo dodeljenih za naložbe v ravnanje z odpadki, v tem je bil največji delež kreditnih sredstev namenjen kreditiranju občanov za zamenjavo skoraj 530 tisoč m² strešnih kritin, ki vsebujejo azbestna vlakna; pri pravnih osebah pa je bil največji del kreditnih sredstev namenjen naložbam v objekt za predelavo stranskih živalskih odpadkov, tehnološko linijo za predelavo plastike in naložbam za ločeno zbiranje odpadkov.

V 1000 EUR

Področje varstva okolja/namen oz. ukrep	Število kreditov - občani	Znesek kreditov za občane	Število kreditov - pravne osebe in s.p.	Znesek kreditov za pravne osebe in s.p.	Število kreditov skupaj	Skupen znesek kreditov	Vrednost kreditiranih investicij
ZRAK-KLIMA	4.496	41.746	124	65.535	4.620	107.281	365.857
OVE	944	10.829	42	22.151	986	32.980	100.346
Hidro elektrarne	3	69	11	2.112	14	2.181	3.957
Fotovoltaična elektrarne	14	376	4	2.682	18	3.058	13.743
Vetrne elektrarne	3	24	0	0	3	24	50
Kotlovnica na biomaso	307	2.955	15	5.043	322	7.998	21.330
Sončni kolektorji	227	2.206	1	412	228	2.618	19.971
Toplotne črpalke	366	4.785	4	1.183	369	5.968	22.549
Geosonda	25	414	3	628	28	1.042	5.156
Soproizvodnja na biomaso	0	0	4	10.091	4	10.091	15.235
URE	3.552	30.917	62	31.990	3.613	62.906	245.297
Zmanjšanje rabe energije v industriji	0	0	11	16.125	11	16.125	43.984
Gospodinjiski aparati razred A	45	289	0	0	45	289	1.068
Vgradnja - oken, vrat	1.733	12.981	5	1.213	1.738	14.194	51.073
Toplotna izolacija fasade	1.204	11.442	9	2.527	1.213	13.969	46.308
Toplotne izolacije strehe	171	2.305	4	1.291	175	3.596	38.236
Toplotne izolacije temeljev in poda	18	363	0	410	18	773	20.007
Kotlovnice na fosilna goriva	290	1.950	12	3.820	301	5.770	25.611
Prezračevanje z rekuperacijo	19	352	1	1.010	21	1.362	15.998
Izgradnja daljinskega ogrevanja	0	0	1	748	1	748	926
Posodobitev dalj.ogrevanje	1	15	5	964	6	978	2.304
Izgradnja plinovoda	0	0	9	2.075	9	2.075	3.452
Soproizvodnja na fosilna goriva	1	16	4	1.807	5	1.823	5.318
Nakup okolju prijaznih vozil	70	1.202	0	0	70	1.202	1.687
ZMANJŠANJE ONESNAŽ. ZRAKA Z DRUGIMI SNOVMI	0	0	20	11.394	20	11.394	20.214
VODA	91	888	85	34.590	176	35.478	101.322
ČIŠČENJE ODPADNE VODE	56	408	20	7.432	77	7.840	35.986
KANALIZACIJA - ODVAJANJE ODPADNIH VODA	15	149	42	11.706	57	11.855	28.131
ZMANJŠANJE EMISIJ NA IZVORU - VODA	0	0	3	1.412	3	1.412	2.464
UČINKOVITA RABA VODE	20	325	13	5.743	33	6.068	14.570
VODOOSKRBA	0	6	7	8.297	7	8.303	20.171
ODPADKI	2.394	16.164	34	17.090	2.428	33.255	85.979
DEPONIRANJE NENEVARNIH ODPADKOV	2.394	16.164	6	1.071	2.399	17.236	29.983
SORTIRANJE NENEVARNIH ODP	0	0	19	5.771	19	5.771	16.679
PREDELAVA NENEVARNIH ODPADKOV	0	0	9	9.998	9	9.998	34.239
RAVNANJE Z NEVARNIMI ODPADKI	0	0	1	250	1	250	5.078
Skupaj od leta 2002 do leta 2008	6.980	58.798	244	117.215	7.224	176.013	553.158

Preglednica 13.8: Podatki o kreditih Eko sklada na podlagi podpisanih kreditnih pogodb v letih 2002 do 2008 po posameznih področjih varstva okolja in po posameznih namenih oz. ukrepih

Vir: Eko –Sklad

Dodeljevanje nepovratnih sredstev

Sredi leta 2008 je Eko sklad v imenu Ministrstva za okolje in prostor pričel z izvajanjem javnega razpisa za dodeljevanje nepovratnih finančnih spodbud občanom za rabo obnovljivih virov energije in večjo energijsko učinkovitost stanovanjskih stavb. Prvotno je bilo razpisanih 7,5 milijona evrov za naložbe v sončne ogrevalne sisteme, celovito obnovo eno ali dvo-stanovanjskih stavb (pri tem je bilo potrebno izvesti zamenjavo zunanjega stavbnega pohištva, toplotno izolirati zunanji ovoj stavbe in prenoviti ogrevalni sistem), ter za novogradnjo nizkoenergijskih in pasivnih stanovanjskih hiš. Razpisani znesek je bil sredi leta 2009 povečan na 11,5 mio EUR, nepovratna sredstva pa je bilo mogoče pridobiti tudi za posamezne ukrepe obnove obstoječih eno, dvo ali večstanovanjskih stavb, in sicer za vgradnjo kurilne naprave za centralno ogrevanje na lesno biomaso, toplotno izolacijo celotne fasade stavbe ali zamenjavo zunanjega stavbnega pohištva. Do konca leta 2008 je bilo občanom izplačanih skoraj 900.000 EUR nepovratnih sredstev za več kot 700 naložb. Te naložbe prispevajo k zmanjšanju emisij CO₂ za 1.069 ton CO₂ letno.

V zadnjih letih je prišlo do velikega premika v namenih kreditiranja Eko sklada, saj je bilo v letih 2002 do 2008 58 % vseh kreditov dodeljenih za naložbe v zmanjševanje emisij toplogrednih plinov in na ta način doseženo skupno letno zmanjšanje emisij CO₂ za več kot 94 tisoč ton.

Eko sklad je s primerno politiko obrestnih mer, predvsem pa z oblikovanjem namenov in pogojev kreditiranja postal pomembna finančna institucija za spodbujanje naložb varstva okolja, osnovna dejavnost Eko sklada, to je ugodno kreditiranje okoljskih naložb, pa je v celoti sledila usmeritvam politike na področju varstva okolja v Sloveniji.

Sredstva občinskih proračunov

Odhodki občin za varstvo okolja so se v obdobju od leta 2002 do leta 2008 povečevali, in sicer od 85 mio EUR v letu 2002 na 168 mio EUR v letu 2008. V strukturi realiziranih sredstev za varstvo okolja so se v obdobju povečevali odhodki tako za ravnanje z odpadki kot tudi za odvajanje in čiščenje odpadnih voda, v zadnjem letu predvsem zaradi intenzivnega izvajanja kohezijskih projektov na tem področju.

	2002	2003	2004	2005	2006
05 VARSTVO OKOLJA	84.890.531	99.931.396	115.942.951	113.024.933	123.786.344
051 Zbiranje in ravnanje z odpadki	19.149.015	27.546.517	36.824.774	34.028.504	42.998.838
052 Ravnanje z odpadno vodo	57.145.025	64.029.694	69.064.725	64.854.645	74.612.863
Ostale dejavnosti	8.596.492	8.355.186	10.053.452	14.141.784	6.174.643

Preglednica 13.9: Porabljena sredstva po funkcionalnih dejavnostih iz naslova varstva okolja po občinah RS v letih od 2002 do 2006 v EUR

Vir: Ministrstvo za finance

	2007	2008
05 VARSTVO OKOLJA	150.850.487	167.963.651
051 Zbiranje in ravnanje z odpadki	66.384.030	52.303.560
052 Ravnanje z odpadno vodo	80.007.325	110.985.212
053 Zmanjševanje onesnaževanja	2.488.111	2.814.368
054 Varstvo biološke raznovrstnosti in krajine	910.593	1.048.186

056 Druge dejavnosti s področja varstva okolja	1.060.427	812.325
---	-----------	---------

Preglednica 13.10: Porabljena sredstva po funkcionalnih dejavnostih iz naslova varstva okolja po občinah RS v letih od 2007 do 2008 v EUR- spremenjena klasifikacija

Vir: Ministrstvo za finance

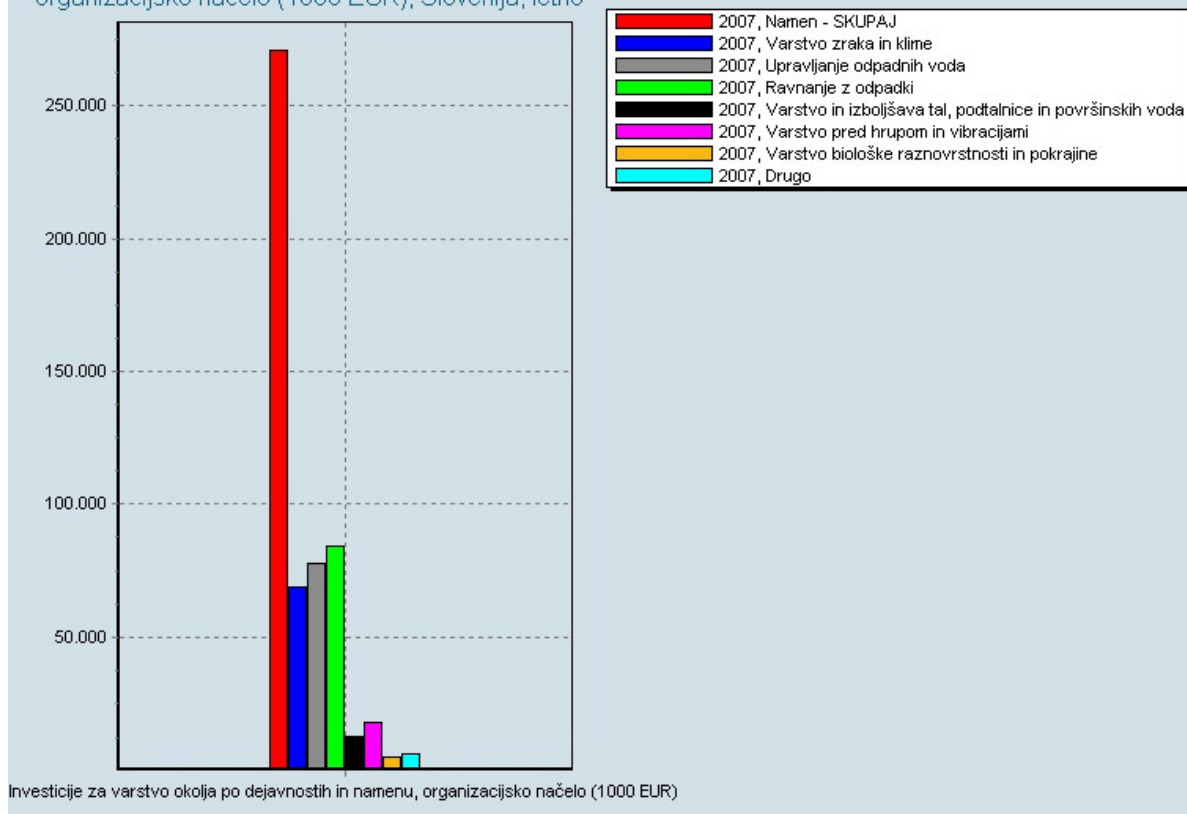
Sredstva gospodarskih družb, namenjena za varstvo okolja

Statistični urad Republike Slovenije zbira podatke o investicijah, tekočih in drugih izdatkih za namene varstva okolja. Investicije gospodarskih družb v varstvo okolja so vse investicije v zemljišča, stavbe in druge gradnje, stroje, naprave in opremo za:

- zbiranje, prevoz, obdelavo in odlaganje ter skladiščenje odpadkov,
- izogibanje obremenitvam ter zmanjšanje ali preprečevanje obremenitve vod in za varstvo površinskih vod (kanalizacija in čistilne naprave v okviru podjetja, naprave za nadzor kakovosti vode, oprema za transport gošč),
- zmanjšanje ali preprečevanje hrupa: protihrupna zaščita strojev, gradbeni in tehnični ukrepi za zmanjšanje hrupa,
- odstranitev ali zmanjšanje količine snovi iz odpadnih plinov, ki onesnažujejo zrak (čistilne naprave za odpadne pline, investicije v preureditev peči za uporabo kakovostnejših goriv),
- varovanje tal in podzemnih vod,
- varovanje narave in pokrajine proti eroziji in poplavam (vendar ne za varovanje naselij oz. gradbenih objektov oz. grajenih objektov), za varovanje z zakonom zaščitene rastlinskih in živalskih vrt.

Investicije gospodarskih družb za varstvo okolja so se v zadnjih petih letih (2002-2007) povečevale iz 212.206.000 EUR v letu 2002 na 270.829.000 EUR v letu 2007. V celotni strukturi investicij za varstvo okolja (Slika 13.3) obsegajo največji delež investicije v ravnanje z odpadki (84.023.000 EUR) sledijo investicije v upravljanje odpadnih voda (77.691.000 EUR) ter varstva zraka in klime (68.502.000).

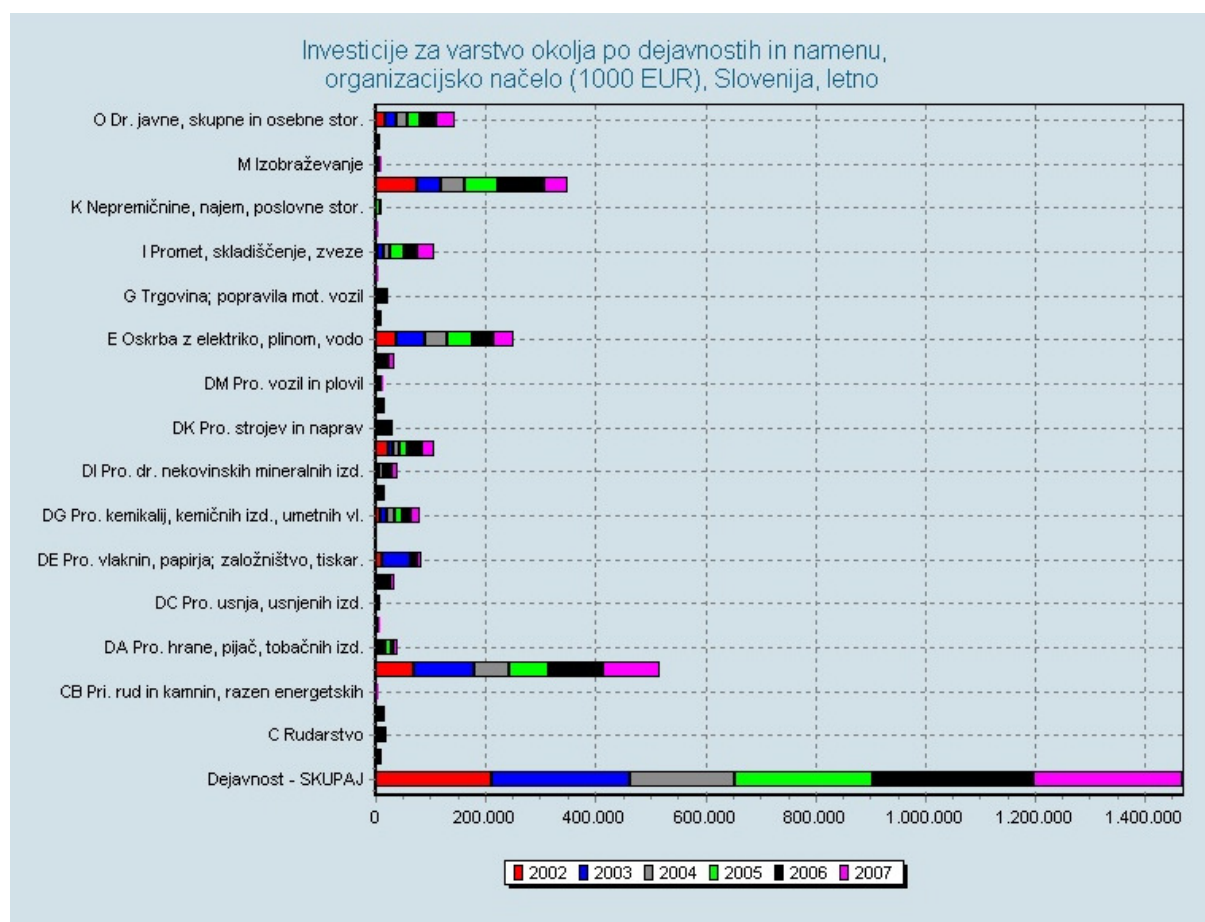
Investicije za varstvo okolja po dejavnostih in namenu, organizacijsko načelo (1000 EUR), Slovenija, letno

Slika 13.3: Naložbe v varstvo okolja po dejavnostih in namenu, organizacijsko načelo 1.000 EUR) Slovenija, leto 2007

Vir: SURS

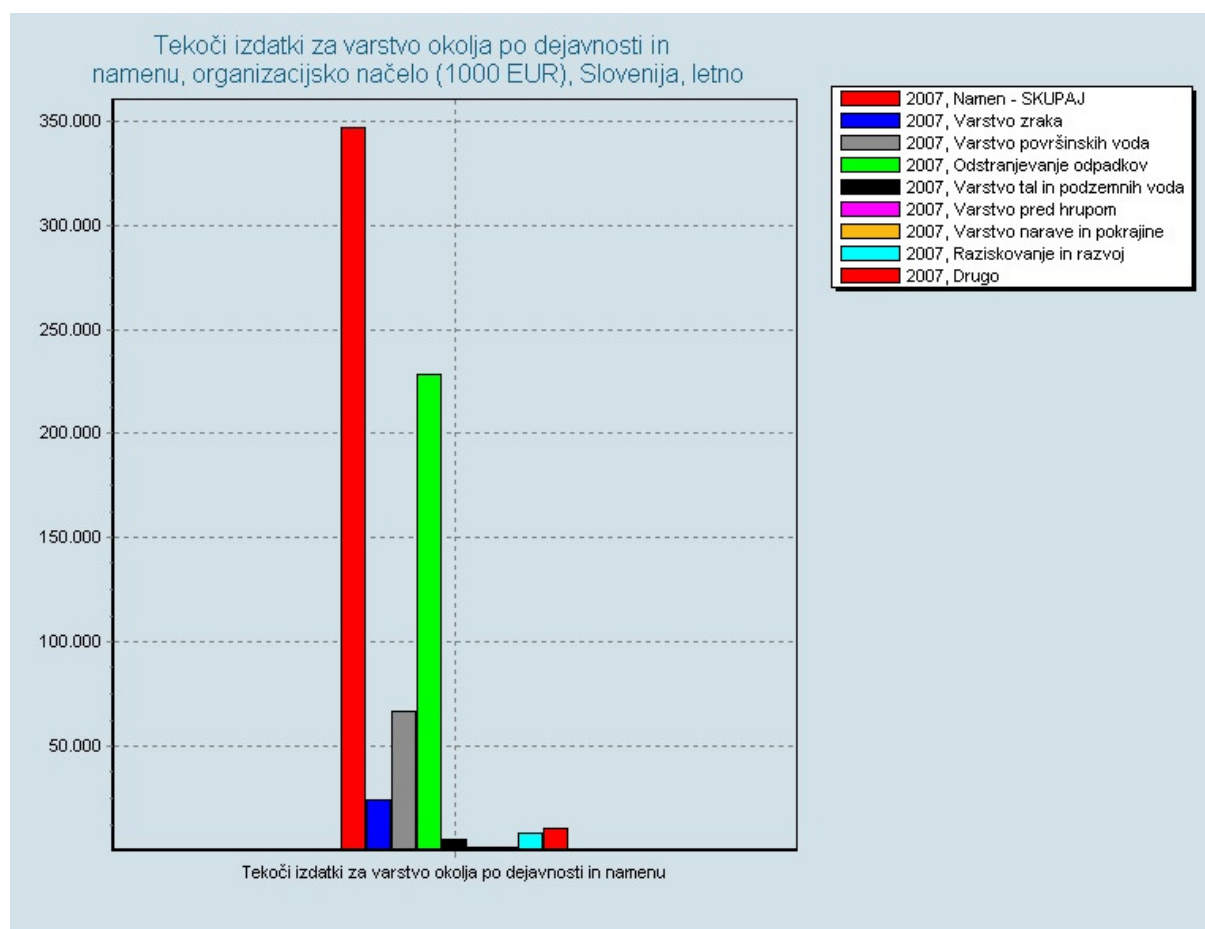
V strukturi investicij za varstvo okolja po dejavnostih in namenu investitorja (Slika 13.4) je bila v obdobju 2002 do 2007 je bila večina vseh sredstev naložena v področje predelovalne dejavnosti (105.819.000 EUR), sledi področje javne uprave, obrambe in socialnega zavarovanja (41.145.000 EUR) ter oskrbe z elektriko, plinom in vodo (39.768.000 EUR).

Slika 13.4 : Naložbe v varstvo okolja po dejavnostih in namenu, organizacijsko načelo (1.000 EUR), Slovenija

Vir: SURS

Tekoči izdatki za varstvo okolja po dejavnosti in namenu so se v zadnjem petletnem obdobju povečevali. Tekoči izdatki za varovanje okolja so vsi izdatki v zvezi z napravami in opremo za varovanje okolja, s katerimi preprečujemo, odstranjujemo ali zmanjšujemo škodljive vplive podjetij na okolje (brez investicijskih izdatkov in amortizacije), zato med tekoče izdatke sodijo izdatki za porabljeno energijo, za rezervne dele, zaposlene osebe, selitve znotraj podjetij, tuje storitve, obresti in drugi izdatki (za planiranje, raziskave, razvoj, zavarovanja). V celotni strukturi tekočih izdatkov za varstvo okolja po dejavnostih in namenu v letu 2007 (Slika 13.5) obsegajo največji delež tekoči izdatki za odstranjevanje odpadkov (228.350.000 EUR), sledijo pa tekoči izdatki na področju varstva površinskih voda (66.612.000 EUR) in varstvo zraka (24.663.000 EUR).

Slika 13.5: Tekoči izdatki za varstvo okolja po dejavnosti in namenu, organizacijsko načelo (1.000 EUR), Slovenija, leto 2007

Vir: SURS

Ekonomski instrumenti varstva okolja

Namen uvajanja ekonomskih instrumentov v regulativo varstva okolja je predvsem zagotoviti povzročiteljem obremenjevanja okolja vir za zmanjšanje onesnaženosti ter vzpostavljanje tržnih razmer za spodbujanje varstva okolja in varčevanja z naravnimi viri. Mednarodna klasifikacija (OECD, EEA) razvršča tržne instrumente v sledeče ključne skupine:

- davki in dajatve (okoljske dajatve, trošarine, cestnine, davki na vozila);
- finančne spodbude (subvencije, krediti in druge podpore – npr. zajamčena odkupna cena električne energije);
- trgovanje s pravicami (poleg trgovanja s pravicami do emisije toplogrednih plinov sodijo v to kategorijo tudi plačila za rabo naravnih virov kot oblika trgovanja z dovoljenji);
- označevanje proizvodov (okoljski znak EU, ISO standard 14001, označevanje ekološko pridelanih kmetijskih pridelkov in živil, certifikati za gozdne proizvode (FSC)).
- finančni mehanizmi (davčne olajšave in oprostitve, znižane davčne stopnje ali obrestne mere, ekološke rezervacije).

Ekonomski instrumenti zagotavljajo vključitev okoljskih stroškov v poslovne stroške posameznih ekonomskih subjektov, hkrati pa so lahko ustrezna motivacija za zmanjševanje onesnaženja in vir prihodkov, ki jih je mogoče racionalno uporabiti za varstvo okolja. V Republiki Sloveniji uporabljamo za doseganje okoljskih ciljev različne tržne instrumente, ki imajo posredne ali neposredne učinke na okolje.

Zakon o varstvu okolja je v pravni red Republike Slovenije uvedel načelo plačila za obremenjevanje okolja, ki pomeni, da povzročitelj obremenitve okolja krije vse stroške

predpisanih ukrepov za preprečevanje in zmanjšanje onesnaževanja ter tveganja za okolje, rabo okolja ter odpravo posledic obremenjevanja okolja. Okoljska dajatev se lahko predpiše zaradi onesnaževanja okolja (emisije, odpadki) ali zaradi tveganja za okolje zaradi vsebnosti okolju škodljivih snovi v surovini, polizdelku ali izdelku.

V letih 2003-2008 so bile na podlagi 112. člena zakona o varstvu okolja uvedene nove okoljske dajatve za onesnaževanje zraka z emisijo ogljikovega dioksida, zaradi uporabe mazalnih olj in tekočin, za onesnaževanje okolja zaradi odlaganja odpadkov, nastajanja izrabljenih motornih vozil, izrabljenih gum, odpadne embalaže, odpadne električne in elektronske opreme, zaradi uporabe hlapnih organskih spojin ter zaradi odvajanja odpadnih voda.

Med okoljske davke lahko štejemo tudi plačilo za pridobitev vodne pravice in vodno povračilo, ki se plačujeta po predpisih o vodah za vsako rabo (z izjemo splošne), vodnega ali morskega javnega dobra in naplavin.

Vrsta dajatve	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Obremenjevanje voda, od tega						
- vplačano v proračun RS*	6,59	6,51	8,02	5,93	4,69	4,35
- Porabljeno za namenske investicije**	62,76	42,23	38,32	32,59	29,70	29,10
Odlaganje odpadkov, od tega						
- vplačano v proračun RS*	0,70	0,77	1,28	0,82	1,99	1,09
- Porabljeno za namenske investicije**	12,79	12,81	11,61	12,16	11,37	12,06
Izpusti CO ₂ v zrak	54,19	58,84	45,89	33,59	27,30	30,02
Uporaba mazalnih olj	2,58	2,60	2,39	2,44	2,50	2,60
Razgradnja izrabljenih motornih vozil	3,34	7,62	6,26	6,03	7,60	0,10
Odpadna EE oprema				0,16	0,40	0,37
Odpadna embalaža				0,55	0,50	0,50
Izrabljene gume				1,20	2,30	2,60
Dajatve po predpisih o vodah						
- Plačila za vodno pravico državi	0,80	4,16	5,56	4,98	6,87	6,50
- Plačila za vodno pravico občinam	4,84	8,20	8,75	7,23	9,86	9,20
- Vodna povračila	15,60	14,15	18,15	16,63	22,14	23,37
Lahko hlapne organske snovi						1,00

Preglednica 13.11: Zbrane okoljske dajatve 2003-2008, v milijonih EUR

Vir: ARSO, SURS, CURS, MF

opombe :

* gre za zneske okoljske dajatve, ki je bila v določenem letu vplačana v proračun RS, in se ne nanašajo na dajatev za posamezno leto

** gre za zneske okoljske dajatve, ki se nanašajo na dajatev za posamezno leto; v navedenih zneskih je upoštevan tako znesek, ki je bil (od 2004 dalje) vložen v investicijo v tekočem letu, in tudi znesek, ki je bil dovoljen za prenos. Ta preneseni znesek je bil dejansko porabljen v naslednjih letih oz. bo še porabljen.

*** podatki bodo znani po izdaji odmernih odločb za leto 2008 in se nanašajo na okoljsko dajatev za posamezno leto

Zagotavljanje dobrega stanja voda

Voda kot vir življenja je naravna dobrina za rabo katere velja v skladu s trajnostnim razvojem načelo, da onesnaževalec plača stroške povzročene z onesnaževanjem okolja kakor tudi, da uporabnik plača za rabo naravne dobrine. Učinkovita politika varstva voda mora z učinkovito cenovno politiko stimulirati uporabnike vode k učinkovitejši rabi.

Skladno z obveznostmi Okvirne direktive o vodah (Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2000/60/ES z dne 23. oktobra 2000 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju vodne politike), ki določa okvir za delovanje Skupnosti na področju vodne politike, skupno strategijo o izvajanju omenjene direktive in spremembo nacionalne zakonodaje bodo morali

vsi uporabniki vode plačevati ekonomsko ceno rabe vode, torej ceno, ki bo poleg stroškov poslovanja oz. obratovanja, kapitala in (investicijskega) vzdrževanje vključevala tudi okoljske stroške ter stroške izkoriščanja vode kot naravnega vira.

Okoljska dajatev za onesnaževanje okolja zaradi odvajanja odpadnih voda

Dajatev za obremenjevanje voda je bila kot prva okoljska dajatev v Sloveniji uvedena v letu 1996. Zaradi dejstva, da se je cena za enoto obremenitve, ki jo vsakoletno določi Vlada RS, sprva povečevala v povprečju za 30 %, se je sorazmerno povečeval znesek odmerjene oziroma obračunane dajatve za odpadno vodo vseh zavezancev. Dajatev za obremenjevanje voda kot namenski vir financiranja izvajanja NPVO se je izkazala za zelo učinkovito, saj so vsi zavezanci za plačilo dajatve za komunalno odpadno vodo v vseh preteklih letih uveljavljali oprostitev plačila dajatve v celoti. Na tem področju so bila tako vsa zbrana sredstva tudi v celoti namensko porabljena za izvedbo sanacijskih in drugih del za zmanjšanje obremenjevanja okolja.

Podatek kako so zavezanci uveljavljali možnost oprostitve plačila takse po letih od 2002 do 2008 je razviden iz Preglednice 13.11 v pod alinejo »Porabljeno za namenske investicije«

Zakon o financiranju občin je s 1.1.2009 okoljsko dajatev za onesnaževanje okolja zaradi odvajanja odpadnih voda uvedel kot prihodek občinskih proračunov, ki se lahko uporablja izključno za gradnjo infrastrukture, namenjene izvajanju občinskih obveznih javnih služb varstva okolja v skladu z državnimi operativnimi programi, ter za zagotavljanje oskrbovalnih standardov, tehničnih, vzdrževalnih, organizacijskih in drugih ukrepov, predpisanih za izvajanje obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja. Tudi Zakon o javnih financah določa prihodke od okoljskih dajatev za onesnaževanje okolja zaradi odvajanja odpadnih voda za namenske prihodke, ki se lahko porabijo le za dogovorjeni namen.

Zavezanci za plačilo okoljske dajatve za odvajanje industrijski odpadne vode (prej: tehnološke odpadne vode) od leta 2004 dalje vplačujejo okoljsko dajatev v proračun RS in ne morejo več uveljavljati oprostitve plačila le te zaradi naložb, ker bi to štel za državno pomoč.

Taksa za obremenjevanje zraka z emisijami CO₂

V skladu z Uredbo o taksi za obremenjevanje zraka z emisijo ogljikovega dioksida (Ur.l. RS 91/2002) so predmet dajatve na CO₂ motorni bencin, motorni in svetilni petrolej, reaktivno gorivo, dizelsko gorivo, kurilno olje, utekočinjen naftni plin, zemeljski plin, plavžni plin, naftni plin, koksni plin, antracit, koks, črni in rjavi premog, lignit, etan, odpadna olja in komunalni odpadki. Osnova za obračun takse je seštevek enot obremenitve kupljene količine predmeta takse na CO₂. Ceno 18 za enoto obremenitve določi Vlada RS in je ob uveljavitvi takse znašala 1,00 SIT (približno 5,5 EUR/t CO₂) za enoto obremenitve, v marcu 1998 pa je bila cena enote obremenitve povišana na 3,00 SIT za kg CO₂ (16 EUR/t CO₂). Prihodki iz naslova takse za CO₂ za obdobje 2002 do 2008 so prikazani v Preglednici 13.12.

Vlada RS je v letu 2002 sprejela spremembe Uredbe o taksi za obremenjevanje zraka z emisijo CO₂, ki je po novem investicijsko naravnana in sicer v realizacijo ukrepov zmanjševanja emisije CO₂, ukrepi pa usklajeni s politiko državne pomoči na področju varstva okolja. Skladno z evropskimi navodili o dovoljeni državni pomoči na področju varstva okolja so posebej na področju energitike dovoljene najširše sheme državnih pomoči, saj gre za področje, ki je ključnega pomena v mednarodnem merilu glede politike varstva okolja (dodatno k temu mednarodno skupnost zavezuje tudi podpis Kjotskega protokola o zmanjševanju emisije toplogrednih plinov). Pomembne so predvsem naložbe v energetske varčne sisteme, v kombinacijo proizvodnje električne energije in toplote za ogrevanje, v stimuliranje uporabe energetske obnovljivih virov energije ter prehod na uporabo goriv z manjšo vsebnostjo ogljika. Zavezanec za plačilo takse, ki je pravna oseba zasebnega prava in tem prejemnik državnih pomoči, bo lahko v skladu s spremenjeno zakonodajo uveljavil

oprostitev plačila takse kot naložbo za realizacijo omenjenih ukrepov zmanjševanja emisije CO₂ v višini 40 % upravičenih investicijskih stroškov. Taksa za obremenjevanje zraka z emisijo CO₂ je eden od ključnih instrumentov programa zmanjševanja emisije toplogrednih plinov. Predlog spremembe tudi uvaja emisijsko dovoljenje, ki je skladno z evropsko zakonodajo na področju shem za trgovanje z emisijami predmet mednarodnega trgovanja in zato pomemben element pri zmanjševanju emisij toplogrednih plinov.

Vrsta prihodka	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Taksa za obremenjevanje zraka z emisijo CO ₂ - tekoča goriva	26.854,82	32.473,73	31.194,09	27.919,82	24.050,49	19.010,92	20.021,22
Taksa za obremenjevanje zraka z emisijo CO ₂ - plinasta goriva	5.854,47	15.494,45	22.993,02	13.469,62	8.896,28	7.960,23	8.995,56
Taksa za obremenjevanje zraka z emisijo CO ₂ - trdna goriva	596,10	1.539,10	4.557,44	4.345,19	582,34	363,36	421,29
Zamudne obresti od takse za obremenjevanje zraka z emisijo CO ₂	14,25	90,60	14,28	4,88	2,45	5,08	7,00
Taksa za obremenjevanje zraka z emisijo CO ₂ - gorljive organske snovi	51,47	38,69	82,28	114,39	56,70	-89,70 ⁴	20,76
Skupaj	33.373,63	49.636,56	58.841,12	45.853,89	33.588,26	27.249,89	30.021,22

Preglednica 13.12 : Prihodki proračuna RS iz naslova takse CO₂ od 2002 so 2008 (v 1.000 EUR)

Vir: MF, Sektor za analize, metodologijo in bilance javnega financiranja

Ravnanje z odpadki

Z uvedbo dajatev zaradi obremenjevanja okolja zaradi odlaganja odpadkov se zagotavlja ustrezen finančni vir za doseg zastavljenih ciljev in izvajanje predpisov, o odlaganju odpadkov. So ena od oblik državnih pomoči in vir sredstev za financiranje zmanjševanja obremenjevanja okolja in pomemben mehanizem za doseganje zastavljenih in predpisanih ciljev, predvsem za zmanjševanje količine odpadkov pri izvoru, odlaganje čim manjših količin in čim bolj inertnih odpadkov, zmanjševanje količine deleža biološko razgradljivih odpadkov, pospeševanje ločenega zbiranja posameznih frakcij komunalnih odpadkov in postopno večanje obsega obdelave in izrabe odpadkov.

• Dajatev za obremenjevanje okolja zaradi odlaganja odpadkov

Uredba o taksi za obremenjevanje okolja zaradi odlaganja odpadkov je začela veljati že s 1. 1. 2002. Nadomestila jo je nova Uredba o okoljski dajatvi za onesnaževanje okolja (Ur.l. RS 41/04), ki določa višino, način obračunavanja, odmere in plačevanja okoljske dajatve za onesnaževanje okolja zaradi odlaganja odpadkov na odlagališčih odpadkov ter merila in pogoje za znižanje in oprostitve plačevanja dajatev, in sicer za obremenjevanje tal z odloženimi odpadki in obremenjevanje zraka z emisijo metana (kot toplogrednega plina) zaradi odloženih biorazgradljivih odpadkov.

Dajatev se plačuje za obremenjevanje okolja z odpadki, odloženimi na odlagališču za inertne, nenevarne ali nevarne odpadke. Zavezanec za plačilo dajatve je upravljavec odlagališča, ki dajatev plačuje v znesku, ki je enak osnovi za dajatev za odpadke, odložene na odlagališče v koledarskem letu. Osnova za dajatev se lahko zniža za znesek, ki se določi na podlagi količine v odlagališčnem plinu zajetega metana, ki zgori ali se zajame v koledarskem letu in za katerega velja osnova za dajatev (samo za odlagališče, na katerem se odpadki odlagajo). Zavezanec lahko uveljavlja oprostitve ali zmanjšanje plačila dajatve

⁴ Negativna vrednost izhaja iz vračil preplačane okoljske dajatve, ker so zavezanci plačevali akontacije vnaprej

zaradi izvajanja sanacijskih ali drugih del v istem letu za zmanjšanje obremenjevanja tal oziroma zraka zaradi odlaganja odpadkov na odlagališču v istem letu. Upravičeni stroški za uveljavitev oprostitev ali zmanjšanje plačila dajatve so stroški za izvedbo del izgradnje novega odlagališča, rekonstrukcije ali razširitve obstoječega odlagališča, stroški nabave naprav in izgradnje objektov za obdelavo odpadkov pred odlaganjem. Upravičeni stroški so tudi stroški za izvedbo del izgradnje objektov ali za nakup opreme zbirnih centrov, kot so določeni v predpisu o ravnanju z ločenimi frakcijami pri opravljanju javne službe ravnanja s komunalnimi odpadki, ter stroški izgradnje in nabave opreme sortirnic odpadkov in objektov ali naprav za biološko, mehansko ali mehansko-biološko obdelavo ločenih frakcij komunalnih odpadkov. Za upravičene stroške se ne štejejo stroški izgradnje ali opremljanja zbiralnic ločenih frakcij.

Oprostitev ali zmanjšanje plačila dajatve se uveljavlja posebej za odlaganje komunalnih odpadkov in posebej za odlaganje odpadkov, ki se ne razvrščajo kot komunalni odpadki v skupini 20 00 in 15 00 po klasifikacijskem seznamu odpadkov iz predpisov na področju ravnanja z odpadki. Ločevanje odloženih odpadkov na komunalne in druge je pomembno zaradi različnih stopenj zmanjšanja in oprostitev plačevanja dajatve. Za komunalne odpadke je možno zmanjšanje plačila celotnih zneskov obračunane dajatve oziroma oprostitev, za druge pa po nižjih stopnjah v skladu z določili o dovoljenih državnih pomočeh na področju varstva okolja direktiv EU in naših predpisov.

Zakon o financiranju občin je s 1.1.2009 okoljsko dajatev za onesnaževanje okolja zaradi odlaganja odpadkov uvedel kot prihodek občinskih proračunov, ki se lahko uporablja izključno za gradnjo infrastrukture, namenjene izvajanju občinskih obveznih javnih služb varstva okolja v skladu z državnimi operativnimi programi, ter za zagotavljanje oskrbovalnih standardov, tehničnih, vzdrževalnih, organizacijskih in drugih ukrepov, predpisanih za izvajanje obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja. Tudi Zakon o javnih financah določa prihodke od okoljskih dajatev za onesnaževanje okolja zaradi odlaganja odpadkov za namenske prihodke, ki se lahko porabijo le za dogovorjeni namen.

- **Dajatev za obremenjevanje okolja zaradi uporabe mazalnih olj in tekočin**

Dajatev za obremenjevanje okolja zaradi uporabe mazalnih olj in tekočin je bila uvedena za povračilo škode, povzročene zaradi uporabe mazalnih olj, tekočin in njim sorodnih proizvodov, med zgorevanjem, ki povzroča emisijo snovi v zrak, in po uporabi, po kateri jih je treba kot odpadne tekočine predelati, zaradi uporabe kot gorivo ali odstraniti s sežiganjem. Okoljska dajatev se plačuje zaradi onesnaževanja okolja zaradi uporabe mazalnih olj in je prihodek proračuna Republike Slovenije. Uredbo o taksi za obremenjevanje okolja zaradi uporabe mazalnih olj in tekočin (Ur.l. RS 97/2004) je nadomestila nova Uredba o okoljski dajatvi za onesnaževanje okolja zaradi uporabe mazalnih olj in tekočin (Ur.l. RS št. 53/2005). Uredba določa obveznost plačevanja okoljske dajatve za onesnaževanje okolja, ki je posledica uporabe mazalnih olj, tekočin in njim sorodnih proizvodov, osnovo za obračun okoljske dajatve, njeno višino, zavezance za plačilo okoljske dajatve, plačnike okoljske dajatve, način njenega obračunavanja, odmere in plačevanja. Določa pa tudi merila in pogoje za vračilo plačane okoljske dajatve.

Zavezanec za obračunavanje in plačilo dajatve je uvoznik mazalnih olj oziroma proizvajalec mazalnih olj. Osnova za obračunavanja dajatve je masa proizvedene ali uvožene količine mazalnega olja, izražena v kilogramih. Plačilo dajatve je obveznost tistih, ki imajo edini možnost vplivati na kakovost mazalnih olj glede njihove trajnosti pri uporabi kakor tudi glede vsebnosti biorazgradljivih snovi v njih. Načelo "onesnaževalec plača" se s to uredbo uveljavlja v pravem pomenu: odgovornost za škodo v okolju prevzema oseba, ki daje mazalna olja v promet, saj lahko s kakovostjo olj in vsebnostjo bolj razgradljivih snovi v njih pripomore k zmanjšanju onesnaževanja okolja.

- **Okoljska dajatev zaradi onesnaževanja okolja zaradi nastajanja izrabljenih gum**

Sistem ravnanja z izrabljenimi gumami (IG) v Republiki Sloveniji je bil vzpostavljen konec leta 2002, ko je Vlada RS z upravno odločbo, imenovala izvajalce gospodarske javne službe ravnanja z izrabljenimi avtomobilskimi gumami. Storitve javne službe so koncesionarjem plačevali uporabniki storitev javne službe. Količine zbranih IG se po uvedbi sistema javne službe z letom 2003 niso bistveno povečale.

Z namenom izboljšanja učinkovitosti sistema in zajetja večjih količin izrabljenih gum, je bila v letu 2006 uvedena okoljska dajatev za onesnaževanje okolja zaradi nastajanja izrabljenih gum. Uredba o okoljski dajatvi zaradi onesnaževanja okolja zaradi nastajanja izrabljenih avtomobilskih gum (Uradni list RS št. 32/06) določa obveznost plačevanja okoljske dajatve za onesnaževanje okolja, ki je posledica nastajanja izrabljenih gum, osnovo za obračun okoljske dajatve, plačnike okoljske dajatve, načine njenega obračunavanja, odmere in plačevanja. Uredba določa tudi merila in pogoje za vračilo plačane okoljske dajatve. Okoljska dajatev, ki se plačuje za onesnaževanja okolja zaradi ustvarjanja odpadkov z izrabljenimi gumami, ki nastanejo po uporabi gum je v celoti prihodek proračuna Republike Slovenije. Prihodki okoljske dajatve so postali vir financiranja izvajanja storitve javne službe. Količina zbranih in v predelavo oddanih izrabljenih gum se je po teh izvedenih ukrepih bistveno povečala. Skladno z določili Uredbe o izrabljenih gumah (Uradni list RS, št. 63/09), se s 1.1. 2010 spreminja sistem ravnanja z izrabljenimi gumami. Obstoječi sistem koncesij se nadomešča z razširjeno proizvajalčevo odgovornostjo. S spremembo sistema se tudi izloča financiranje zbiranja in predelave zbranih izrabljenih gum iz proračuna Republike Slovenije, okoljska dajatev bo bistveno zmanjšana saj ne bo več namenjena samemu financiranju ravnanja z izrabljenimi gumami. Pri nadgradnji javne službe v sistem razširjenje proizvajalčeve odgovornosti sledimo cilju, da se vzpostavi sodoben način ravnanja z odpadki, ki se usklajuje z ostalimi področji, kjer je uvedena razširjena proizvajalčeva odgovornost (odpadna embalaža, odpadna električna in elektronska oprema, odpadne baterije in akumulatorji).

- **Okoljska dajatev za onesnaževanje okolja zaradi nastajanja izrabljenih motornih vozil**

Okoljska dajatev v skladu z Zakonom o varstvu okolja je eden od ekonomskih instrumentov za doseganje ciljev varstva okolja. Okoljska dajatev za onesnaževanje okolja zaradi nastajanja izrabljenih motornih vozil (IMV) se plačuje zaradi obremenjevanja okolja in ustvarjanja odpadkov z IMV, ki nastanejo po uporabi motornih vozil in je v celoti prihodek proračuna RS. S temi sredstvi se financira izvajanje razgradnje IMV, izvajanje aktivnosti za razgradnjo IMV na podlagi inšpekcijskih odločb (zagotavljanje razgradnje v naravnem okolju zapuščenih vozil, za katera ni moč odkriti zadnjega lastnika) in zagotavljanje spremljanja in nadzora izvajanja razgradnje IMV. Maja 2004 so z izvajanjem javne službe ravnanja z izrabljenimi motornimi vozili (IMV) pričeli štirje začasni izvajalci, na štirih koncesijskih območjih. Z decembrom 2005 je bilo ukinjeno plačilo storitve razgradnje za zadnjega lastnika IMV in uvedeno financiranje vseh storitev javne službe iz sredstev zbranih v okviru okoljske dajatve za onesnaževanja okolja zaradi IMV, ki jo plačujejo proizvajalci in uvozniki motornih vozil.

S podelitvijo koncesij za obdobje od leta 2007 do 2012 izvajajo izbrani izvajalci javne službe storitev za ceno 0 EUR za kg izrabljenega motornega vozila. Skladno s tem je bila korigirana višina okoljske dajatve.

- **Okoljska dajatev za onesnaževanje okolja zaradi nastajanja odpadne embalaže**

Okoljska dajatev za onesnaževanje okolja zaradi nastajanja odpadne embalaže se plačuje zaradi onesnaževanja okolja zaradi uporabe embalaže in embaliranega blaga ter posledično

nastajanja odpadne embalaže. Uvedena je bila leta 2006 z Uredbo o okoljski dajatvi za onesnaževanje okolja zaradi nastajanja odpadne embalaže. Uredba določa obveznost plačevanja okoljske dajatve za onesnaževanje okolja, ki je posledica nastajanja odpadne embalaže, osnovo za obračun dajatve, višino, zavezanca za plačilo, plačnike, način njenega obračunavanja, odmere in plačevanja. Uredba določa tudi merila in pogoje za vračilo plačane okoljske dajatve. Zavezanci za plačilo so vse pravne osebe, ki dajejo embalažo oziroma embalarano blago v Sloveniji prvič v promet. S tem je zadoščeno načelu »onesnaževalec plača«.

- **Okoljska dajatev za onesnaževanje okolja zaradi nastajanja odpadne električne in elektronske opreme**

Uredba o okoljski dajatvi za onesnaževanje okolja zaradi nastajanja odpadne električne in elektronske opreme (EE oprema) je uvedla obdavčitev onesnaževanja okolja zaradi nastajanja odpadne EE opreme. Uredba določa obveznost plačevanja okoljske dajatve za onesnaževanje okolja, ki je posledica nastajanja odpadne EE opreme, osnovo za obračun dajatve, višino, zavezanca za plačilo, plačnike, način njenega obračunavanja, odmere in plačevanja. Uredba določa tudi merila in pogoje za vračilo plačane okoljske dajatve. Tudi tu je zavezanec tisti, ki daje EE opremo v promet v Sloveniji.

- **Okoljska dajatev za onesnaževanje okolja zaradi uporabe hlapnih organskih spojin (HOS)**

Okoljska dajatev za onesnaževanje okolja zaradi uporabe hlapnih organskih spojin (HOS) je bila uvedena leta 2009 z enakoimensko Uredbo. Uredba določa obveznost plačevanja okoljske dajatve za onesnaževanje okolja, zaradi uporabe HOS, osnovo za obračun dajatve, višino, zavezanca za plačilo, plačnike, način njenega obračunavanja, odmere in plačevanja. Uredba določa tudi merila in pogoje za vračilo plačane okoljske dajatve in zavezanca, ki so tisti, ki dajo HOS v Sloveniji v promet.

- **Davčne olajšave na osnovi Zakona o dohodnini**

Na podlagi zakona o dohodnini iz leta 1993 so lahko vse do leta 2004 zavezanci uveljavljali davčno olajšavo za »sredstva, vložena v nakup proizvodov, ki zmanjšujejo porabo pitne vode, električne energije in so tudi po drugih kriterijih, ki jih je določila Vlada Republike Slovenije⁵, prijaznejši do okolja«.

13.6.4 Vključevanje Slovenije v mednarodne organizacije

Okoljska globalizacija je v Sloveniji v ospredje postavila načelo planetarne in medgeneracijske okoljske odgovornosti, torej trajno globalno sprejemljivost obsega porabe naravnih virov in obremenjevanja na prebivalca. Članstvo v EU prinaša Sloveniji potrebo in obvezo sistematičnega ter doslednejšega vgrajevanja okoljskega razvoja v državne politike, v delovanje podjetij in ustanov ter v organizacijo materialnega življenja posameznika (Plut et al., 2005).

Obdobje 2003-2009 so na področju mednarodnega sodelovanja na področju okolja najbolj zaznamovali naslednji dogodki:

- vstop Slovenije v Evropsko unijo in prilagoditev pravnega reda,
- pristop k zvezi NATO,

⁵ Uredba o določitvi kriterijev energetske učinkovitosti, manjše porabe pitne vode in manjšega obremenjevanja okolja za nekatere proizvode široke rabe (Ur.l. RS, št. 54/2004-ZDoh-1 (56/2004 popr., 62/2004 popr., 63/2004 popr.))

- vse pogostejši pojavi naravnih katastrof velikih razsežnosti po celem svetu: gozdni požari, poplave, suše, orkani,
- aktivnosti klimatske konvencije OZN in medvladnega odbora za klimatske spremembe,
- ratifikacija Kjotskega protokola,
- ratifikacija Aarhurške konvencije,
- aktivnosti Konvencije OZN o varovanju biotske raznovrstnosti,
- gospodarska rast Slovenije in povečan standard prebivalstva,
- odmevno Sternovo poročilo o ekonomiki podnebnih sprememb.
- ustanovno srečanje na temo Centra za upravljanje s sušo za jugovzhodno Evropo (2007)
- srečanje na temo Jadranskega morja (6. zasedanje Jadransko – Jonske Pobude (JJP) in prvi sestanek o organizaciji Partnerstva za Jadransko morje (PJM))
- 13. zasedanje Konference pogodbenic Okvirne konvencije ZN o spremembi podnebja (COP 13) in 3. zasedanja Konference pogodbenic Kjotskega protokola (COP/MOP 3) na Baliju (december 2007)
- udeležba delegacija Republike Slovenije kot predsedujoče Svetu EU na 2. sestanku t.i. procesa MEM (Major Economies Meetings – Srečanje velikih gospodarstev) v Honoluluju (ZDA), ki se je začel na pobudo ameriškega predsednika Busha na vrhunskem sestanku G8 v Heilingendammu v Nemčiji (januar 2008)
- organizacija simpozija EU-Japonska na temo Podnebne spremembe in možnosti sodelovanja EU-Japonska
- predsedovanje Barcelonski konvenciji v času 2004-2008
- udeležba delegacije Republike Slovenije kot predsedujoče Svetu EU v Monaku na zasedanju Upravnega sveta Programa Združenih narodov za okolje - UNEP, ki je obenem tudi svetovni forum okoljskih ministrov
- obisk visokih predstavnikov OECD v Sloveniji (februar 2008) v okviru priprav na vstop v OECD
- redno srečanje direktorjev za naravo Evropske unije, ki ga je organizirala Slovenija kot predsedujoča država v sodelovanju z Evropsko komisijo
- Minister za okolje in prostor Janez Podobnik se je v New Yorku udeležil razprave na visoki ravni v Generalni skupščini OZN »Odzivanje na podnebne spremembe: napori Združenih narodov in sveta« (februar 2008)
- Udeležba Slovenije na zasedanju delovnih teles Konference pogodbenic Okvirne konvencije ZN o spremembi podnebja in Kjotskega protokola - Ad hoc delovne skupine za dolgoročne aktivnosti sodelovanja v okviru konvencije (AWG-LCA) in Ad hoc delovne skupine za prihodnje obveznosti držav Aneksa I (AWG-KP)
- Udeležba Slovenije na zasedanju Odbora za okoljsko politiko OECD (EPOC) na ministrski ravni
- Udeležba Slovenije na zasedanju Jadransko-jonske pobude
- Maja 2008 so predstavniki vlad Slovenije, Albanije, Bosne in Hercegovine, Hrvaške ter Srbije na pobudo Slovenije in Svetovnega sklada za naravo na spremljajočem dogodku 9. zasedanja pogodbenic Konvencije o biološki raznovrstnosti (CPO9) v Bonnu podpisali zgodovinski sporazum o regionalnem sodelovanju pri trajnostnem razvoju v jugovzhodni Evropi. Sporazum opredeljuje precejšnje povečanje čezmejnih prizadevanj za ohranjanje narave oziroma biotske raznovrstnosti.
- Udeležba delegacije Republike Slovenije kot predsedujoče Svetu EU na srečanju okoljskih ministrov iz skupine G-8 v Kobeju na Japonskem (maj 2008)
- podpis Skupne izjave o okoljski zaščiti Jadranskega morja v sklopu dvodnevne 9. zasedanja Mešane slovensko-hrvaške-italijanske komisije za zaščito voda Jadranskega morja in obalnih območij pred onesnaževanjem (krajše: Trilateralne komisije) na temo »Jadransko morje – EU morje«)

- podpis Memoranduma o soglasju in sodelovanju na reki Savi, ki sta ga podpisali Mednarodna komisija za savski bazen in Mednarodna komisija za zaščito reke Donave (ICPDR)
- Slovenski predstavniki so se marca 2009 udeležili 5. svetovnega foruma v Istanbulu
- Začetek predsedovanja Republike Slovenije Alpski konvenciji (2009-2011)
- sodelovanje Slovenije s Svetovno banko za pripravo študije prilagoditvenih ukrepov na podnebne spremembe v JV Evropi
- udeležba Slovenije na zasedanju delovnih teles Okvirne konvencije ZN o spremembi podnebja in Kjotskega protokola v Bonnu (junij 2009)
- podpis skupne konzorcijske pogodbe, katere cilj je povezovanje Slovenije in Avstrije na področju gospodarjenja z vodami na območju Drave in Mure v skladu z vodno in poplavno direktivo
- udeležba Slovenije na 15. zasedanju Konference pogodbenic Okvirne konvencije ZN o spremembi podnebja (COP-15) in 5. zasedanju Konference pogodbenic Kjotskega protokola (CMP-5).
- enoletno predsedovanje (2009) Mednarodni komisiji za varstvo reke Donave
- (MOP - arhiv novic, 2010).

Članstvo v Evropski uniji

Glede mednarodnih odnosov na področju okolja je bil za Slovenijo vstop v Evropsko unijo 1. maja 2004 brez dvoma najpomembnejši dogodek minulih let. S tem je Slovenija izpolnila enega svojih ključnih strateških ciljev. Načelo skupne, a porazdeljene odgovornosti do svetovnih okoljskih vprašanj je dobilo drugačen pomen kot v preteklosti, in Slovenija usklajuje svoja stališča v odnosu do tretjih držav najprej z ostalimi članicami EU. Močnejše kot prej smo vključeni v obravnavo mednarodnih okoljskih vprašanj v drugih delih sveta. V izmenjavi mnenj z drugimi državami EU je mogoče ta vprašanja spoznati bolj večplastno kot v preteklosti, ko se je bilo treba za podatke in njihovo tolmačenje zanašati le nase.

Slovenija je kot prva med kandidati zaključila pogajanja za vstop v EU na področju okolja in se s tem predstavila kot država s sorazmerno dobro ravnijo varstva okolja. Dosegla je uveljavitev zahteve za tri prehodna obdobja na finančno in organizacijsko zahtevnih področjih:

- ravnanje z embalažo in odpadno embalažo (5 let od dneva pristopa k Evropski uniji),
- čiščenje komunalnih odpadnih voda (10 let od rokov, navedenih v Direktivi 91/271/EEC),
- celovito preprečevanje in nadzor nad industrijskim onesnaževanjem (do 30. oktobra 2011)

Celoten proces usklajevanja okoljske zakonodaje s pravnim redom EU je vključeval prenos evropske okoljske zakonodaje v slovensko ter ureditev proceduralnih in administrativnih ukrepov, tako da so bile na dan vključitve v Evropsko unijo v državni zakonodaji, strukturah in postopkih sprejete vse zahteve EU. V zadnjih petindvajsetih letih je Evropska skupnost sprejela širok spekter okoljske zakonodaje. Največkrat so bile to direktive, ki določajo standarde kakovosti okolja in mejne emisijske vrednosti za onesnaževanje iz različnih virov in pri različnih dejavnostih. Pravni red Evropske unije od vlad tudi zahteva, da vpeljejo postopke za izdajanje dovoljenj in da izvajajo programe za zmanjšanje onesnaževanja. Poleg tega je treba zagotoviti objekte in naprave za spremljanje in nadzorovanje onesnaževanja in redno poročati javnosti in Evropski komisiji o onesnaženju in zaščitnih ukrepih.

S prevzemom pravnega reda Evropske unije je Slovenija dobila dodatna zagotovila za uspešno doseganje lastnih ciljev, kot so opredeljeni v Nacionalnem programu varstva okolja.

S pomočjo sredstev ISPA se je pospešila gradnja čistilnih naprav. Z vstopom v Evropsko unijo smo dobili možnost črpanja dodatnih sredstev kohezijskega in strukturnih skladov. Varstvo okolja je postalo integralni del kmetijske politike, še posebej v okviru programov razvoja podeželja. Nove možnosti se odpirajo s članstvom v določenih institucijah in programih skupnosti (Evropska agencija za okolje, LIFE, program spodbujanja nevladnih organizacij na področju varstva okolja). Z vključevanjem v evropsko mrežo okoljskih inšpektorjev (IMPEL) je mogoče pričakovati nadaljnje povečanje ukrepanja v primeru kršitev okoljskih predpisov. Zakonodaja je postala skladnejša; uveljavljeni so primerljivi in bolj predvidljivi pogoji poslovanja za podjetja, tudi v delu, ki se nanaša na varovanje okolja.

Pomemben mejnik v okoljski politiki predstavlja 6. okoljski akcijski program Skupnosti, sprejet leta 2002. Določil je okoljske cilje Skupnosti na štirih prednostnih področjih ter področja, ki zaradi svoje kompleksnosti zahtevajo širok in večdimenzionalen pristop, zato je bilo treba zanje izdelati posebne tematske strategije. Pri oblikovanju okoljske politike naj bi se uveljavila načela »boljše zakonodaje« (poenostavitev zakonodaje, kodifikacija in zmanjšanje administrativnih bremen), uporabljali tržni instrumenti, okrepilo sodelovanje z deležniki, spodbujale dobre prakse, poenostavil in izboljšal okoljski informacijski sistem in spodbujalo vključevanje okoljskih zahtev v politike sektorjev.

Slovensko predsedovanje Svetu Evropske unije

Slovensko predsedstvo Svetu EU je v prvi polovici leta 2008 pustilo svoj pečat tudi na področju reševanja podnebno-energetskih vprašanj. Slovenija je v zvezi s podnebno-energetskim svežnjem, ki ga je Evropska komisija izdala januarja 2008, dosegla vse zastavljene cilje. Na spomladanskem Evropskem svetu so bile sprejete ključne politične odločitve, ki so pogoj za njegovo pravočasno sprejetje. V obsežnih in intenzivnih nadaljnjih razpravah je bil dosežen pomemben napredek pri razumevanju predlaganih rešitev ter poenotenju stališč držav članic. Le s pravočasnim sprejetjem tega zakonodajnega svežnja EU je lahko odigrala vodilno vlogo in verodostojno nastopila na mednarodnih pogajanjih za sklenitev dogovora o celovitem globalnem sporazumu o podnebnih spremembah za obdobje po letu 2012, decembra 2009 v Københavnu (SVRS, 2010).

Na zakonodajnem področju varstva okolja je bil glavni dosežek potrditev štirih ključnih aktov: direktive o odpadkih, ki uvaja bolj kakovostno ravnanje z odpadki, uredbe o živem srebru in direktive o okoljskih standardih kakovosti na področju vodne politike, ki urejata bolj varno ravnanje z zdravju zelo škodljivimi snovmi, ter direktive o vključevanju emisij iz letalskega prometa v shemo trgovanja z emisijami (ETS), ki predstavlja enega ključnih ukrepov za celovito zmanjševanje emisij CO₂. Sprejeta je bila tudi direktiva o kazensko-pravnem varstvu okolja, ki ravnanja zoper okolje, ki imajo uničujoče posledice za človekovo zdravje in okolje, opredeljuje kot hujša kazniva dejanja (SVRS, 2010).

Sodelovanje z Evropsko agencijo za okolje (EEA)

V okvir prevzema pravnega reda EU sodi tudi uredba sveta EU (1210/90), s katero sta bila ustanovljena Evropska agencija za okolje in komunikacijski sistem EIONET (European Information and Observation Network).

Evropska agencija za okolje deluje v Københavnu in je prvo telo EU, ki je v svoje vrste sprejela tedanje kandidatke za vstop v EU še pred njihovim vstopom v EU. Slovenija je ratificirala sporazum za sodelovanje z EEA julija 2001. Za članstvo mora Slovenija plačevati letno članarino, ki jo je v začetni fazi delno sofinancirala EU. Lastni delež mora Slovenija zagotavljati iz proračuna RS progresivno, tako da je v četrtem letu članstva sama krila vse stroške članarine, ki znašajo 298.000 EUR.

Slovenija in druge države programa Phare so v programih EEA sodelovale že od leta 1996 (prispevanje informacij za potrebe evropskih poročil o stanju okolja, vzpostavljanje struktur EIONET na državni ravni, udeležba na delavnicah in sestankih v okviru EEA, vzpostavitev evropskih podatkovnih baz – Corine Land Cover, Corinair, Corine Biotop, EURowaternet). Finančno podporo je prispeval program Phare. Po pridobitvi članstva EEA pa Slovenija sodeluje v celotnem spektru aktivnosti, ki jih vodi EEA, poleg tega je pretok informacij intenzivnejši v obe smeri. Slovenski strokovnjaki imajo možnost zaposlitve v EEA, institucije pa lahko sodelujejo v konzorciju evropskih tematskih centrov, ki jih za 5 področij (kakovost zraka in podnebne spremembe, vode, odpadki, varstvo narave in biodiverziteta, kopno okolje) vzpostavlja in vodi EEA. Informacije so eden pomembnejših strateških stebrov vsakega političnega odločanja, zato je vzpostavitev sodelovanja z EEA ne samo obveznost pri vstopanju v EU, temveč tudi možnost urejenega in učinkovitega sistema pretoka informacij. Le tako se lahko izboljša politični in javni dialog, okrepi pa komunikacija in sodelovanje s sektorji.

Koristi, ki jih prinaša sodelovanje z EEA, so naslednje:

- izmenjava informacij na evropski ravni,
- usmerjen in usklajen poročevalski informacijski sistem,
- uporaba skupnih orodij in metodologij, ki jih razvija EEA,
- možnost primerjanja z drugimi državami,
- sodelovanje naših institucij in državnih uradnikov v procesih na mednarodni ravni.

EEA je konec leta 2009 zaposlovala preko 180 ljudi in razpolagala s sredstvi v višini 37,1 mio EUR letno (EEA, 2009). EIONET je omrežje institucij in organizacij ter njihovih kontaktnih oseb, s katerim države članice sodelujejo z EEA, da lahko ta zagotavlja kakovostne in pravočasne informacije za spremljanje stanja okolja in izvajanje okoljske politike in trajnostnega razvoja na evropski ravni. Slovenija v glavnem posreduje informacije, sodeluje pri vzpostavljanju sistemov poročanja (Reportnet) in metodologij, pri pripravi različnih poročil o stanju okolja in predstavlja rezultate slovenski javnosti.

EIONET je omrežje, ki omogoča pretok informacij o okolju z državnih ravni na evropskega, omogoča njihovo izmenjavo ter izmenjavo znanja in izkušenj. Državna koordinacijska središča (National Focal Points) v posameznih državah so vezni členi med EIONET, ki ga vodi agencija in sistemi, ki delujejo na državnih ravneh in so odgovorni za koordinacijo vseh dejavnosti na državni ravni.

Priprave na članstvo v OECD

OECD (Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj) združuje 30 držav članic, ki so zavezane demokraciji in tržnemu gospodarstvu. OECD velja za organizacijo elitnih gospodarstev, saj države članice OECD z manj kot petino svetovnega prebivalstva ustvarijo več kot polovico svetovnega proizvoda. OECD oblikuje globalne standarde in načela na področju gospodarskih in razvojnih politik in je na tem področju postala elitna in nosilna organizacija na svetu. Prestižna podoba države, uvrščene v klub najrazvitejših, že zgolj s tem vzbuja zaupanje in pomeni določeno garancijo za varnost poslovnega sodelovanja in morebitnih naložb (MZZ – OECD, 2010).

Članstvo v OECD sodi med pomembne cilje slovenske zunanje politike, zato je Slovenija 14. marca 1996 zaprosila za članstvo v organizaciji in svojo strategijo pristopa k OECD usmerila v pridobivanje diplomatske podpore in krepitev strokovnega sodelovanja z delovnimi telesi OECD. Slovenija je opazovalka in polnopravna udeleženka v približno četrtini delovnih teles OECD ter sodi med najbolj aktivne države nečlanice. 16. maja 2007 je bila Slovenija povabljen k pristopnim pogajanjem za polnopravno članstvo v OECD. Glavna kontaktna točka in koordinator pristopnega postopka za Slovenijo je Služba Vlade RS za razvoj in

evropske zadeve. Slovenija se je zato zavezala, da si bo skozi »pristopni proces« prizadevala postati pravnomočna članica OECD (MZZ – OECD, 2010).

Slovenija je že leta 2002 pristopila k Deklaraciji OECD o mednarodnih investicijah in večnacionalnih družbah (Deklaracija). S tem je Slovenija dobila status pridružene udeleženke v Delovni skupini Odbora za investicije in na razširjenih zasedanjih tega Odbora. V okviru pristopnega procesa Republike Slovenije v OECD je Vlada RS 10. julija 2008 sprejela Izhodiščni memorandum za vstop RS v OECD, v katerem se je Slovenija opredelila do vseh veljavnih pravnih aktov OECD (priporočila, deklaracije...). Dne 19. 3. 2009 pa je Vlada RS sprejela sklep o ustanovitvi Nacionalne kontaktne točke za večnacionalne družbe (NKT), s čimer je omogočila operacionalizacijo NKT. NKT je instrument promocije in zagotavljanja, da večnacionalne družbe Smernice za večnacionalne družbe (Smernice) poznajo, jih spoštujejo kjer koli delujejo in po možnosti same sprejemajo lasten interni sistem vrednot. Prav tako pa je NKT tudi neke vrste mediacijsko telo, ki omogoča obravnavanje prejetih pobud o kršitvah [Smernic](#) (NKT – OECD, 2010).

Na ministrstvu za okolje in prostor je imenovana delovna skupina, katere naloga je vsebinska in operativna priprava dokumentov na področju okolja in prostora, predvsem:

- pregleda usklajenosti pravnega reda s pravnim redom OECD (t.i. "Initial Memorandum";
- podatkov in vprašalnika o stanju okolja (t.i. Questionnaire on the state of the Environment).

Kot izhodišče za pogajanja so v prvi fazi pristopnega procesa na področju upravljanja voda posredovana naslednja priporočila OECD:

1. [Recommendation of the Council on Water Resource Management Policies: Integration, Demand Management, and Groundwater Protection](#)
2. [Recommendation of the Council on Water Management Policies and Instruments](#)
3. [Recommendation of the Council on Strategies for Specific Water Pollutants Control](#)
4. [Recommendation of the Council on the Control of Eutrophication of Waters](#)

Vključitev v Organizacijo za ekonomsko sodelovanje in razvoj (OECD) štejemo za zadnjega izmed korakov, ki Slovenijo še čakajo za popolno uveljavitev v mednarodni skupnosti. Izpolnitev priporočil in obvez je pogoj za članstvo v tem klubu gospodarsko najbolj razvitih držav. Pogajanja o vstopu v OECD so v zaključni fazi (Proces pridruževanja OECD, 2010; MZZ – OECD, 2010).

Generalni sekretar Organizacije za ekonomsko sodelovanje in razvoj (OECD) Angel Gurría ter minister za razvoj in evropske zadeve Mitja Gaspari sta 1. junija 2010 podpisala sporazum o članstvu Slovenije v OECD. Sporazum mora zdaj ratificirati še državni zbor. Temu bo sledila resolucija OECD o sprejemu, nato pa bo Slovenija ratifikacijsko listino deponirala pri francoski vladi, s čimer bo postopek pristopa sklenjen.

13.6.5 Izobraževanje, obveščanje in sodelovanje javnosti na področju varstva okolja

Informacijsko –promocijska dejavnost

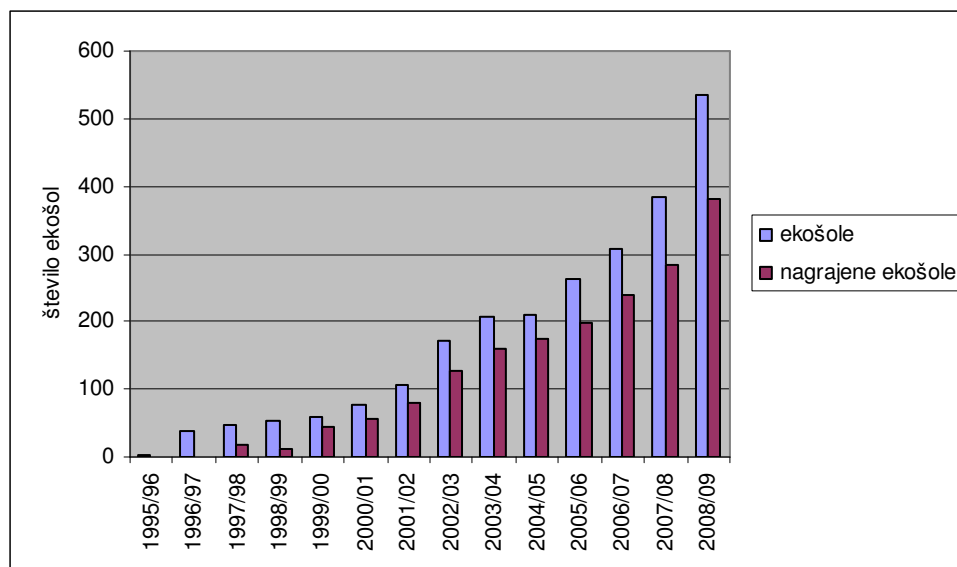
- MOP je v letih od 2002 do 2005 vodil razpis ozaveščanja najširše javnosti na področju varstva okolja in prostora za objave v publikacijah in za posamezne ozaveščevalne projekte raznih organizacij, vključno z NVO.
- MOP in Urad Vlade za komuniciranje ([UKOM](#)) sta v letih 2008 in 2009 skupaj izvedla javni razpis za sofinanciranje informativno-komunikacijskih in izobraževalnih dejavnosti nevladnih organizacij o evropskih zadevah – MOP je prispeval vsebine s področja podnebnih sprememb in biotske raznovrstnosti.

- V letu 2007 je bil ustanovljen Okoljski center, ki pomeni nadgradnjo sodelovanja med ministrstvom in okoljskimi NVO. V okviru centra pa deluje tudi infotočka, namenjena informiranju in ozaveščanju najširše javnosti.
- Vsa leta poteka tudi obeleževanje svetovnih oz. mednarodnih okoljskih dni. V ta namen MOP pripravlja ozaveščevalne dogodke (posvete, okrogle mize, razstave, priložnostne tematske publikacije/plakate, likovno-literarne natečaje v sodelovanju z NVO, ipd.), vezane na vsakoletne aktualne teme.
- MOP je tudi koordinator kampanje Evropski teden mobilnosti v Sloveniji – gre za kampanjo opuščanja prevozov z osebnimi avtomobili in promocijo trajnostne mobilnosti.
- MOP že 15. leto izdaja bilten za informiranje strokovne in najširše javnosti – Okolje&Prostor.
- Na spletni strani <http://www.mop.gov.si/si/publikacije/> se nahajajo publikacije s področja okolja in prostora, ki jih je izdalo Ministrstvo za okolje in prostor ter organi v sestavi.
- Posamezni projekti, ki jih je MOP spodbujal, vodil ali pri njih sodeloval, so bili sledeči: Predsedovanje Barcelonski konvenciji, Predsedovanje Alpski konvenciji, Predsedovanje Konvenciji za zaščito reke Donave, Slovenija znižuje CO₂, »R.A.V.E. Space«, Natura 2000, projekt Ohranimo želvo v slovenskem morju (v sodelovanju s podjetjem Petrol d.d.), LIFE in LIFE+, AURE in URE, Interreg, natečaj Postani donavski umetnik in natečaj Vodni detektiv (v sodelovanju z ICRO - Inštitutom za celostni razvoj in okolje Domžale), Pilotni projekt Krka, projekt obnove vodnjakov v slovenskih krajih (6 leto, v sodelovanju s podjetjem Helios d.d.), Ekoparlament mladih (bienalni projekt v sodelovanju s podjetjem SLOPAK).

13.6.6 Eko šole

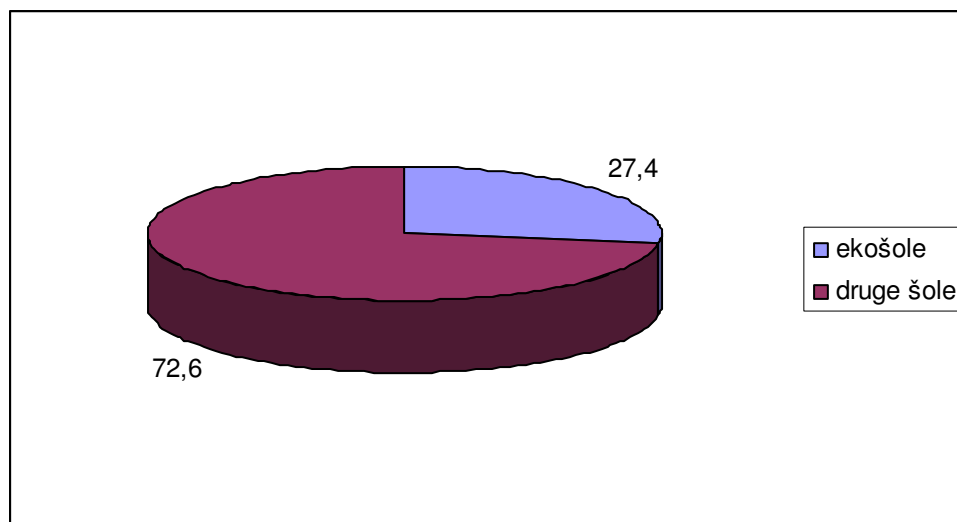
Ekošola, ki je v Sloveniji že 13 let poimenovana Ekošola kot način življenja, je projekt evropskega združenja in je sestavni del prizadevanj Evropske unije za okoljevarstveno izobraževanje. Ekošola je vzgojno izobraževalna organizacija, ki si prizadeva za načrtno pospeševanje okoljskega izobraževanja in za ozaveščanje mladih, predvsem o pomenu varovanja okolja in zdravja ljudi. Razvila se je pod pokroviteljstvom Fundacije za okoljsko izobraževanje Evrope (FEE) ter ob podpori Evropske komisije in Organizacije združenih narodov.

Registrirane ekošole so tiste šole, ki uspešno izvajajo program, sestavljen iz sedmih osnovnih korakov: ustanovitev ekoprogramskega sveta šole, priprava pregleda stanja okolja, priprava akcijskega načrta delovanja ekošole, spremljanje in ocenjevanje izvajanja načrta, priprava tematskih sklopov ekošole, obveščanje in sodelovanje s širšo skupnostjo in mediji in prejem ekolistine. Če registrirana ekošola izpelje vseh sedem korakov in hkrati doseže opazne rezultate na področju izboljševanja stanja okolja v kraju, kjer deluje, lahko osvoji nagrado. V tem primeru postane nosilka ekozastave, ki na področju okoljske vzgoje in izobraževanja predstavlja okoljski znak (»eco-label«).

Slika 13.6: Število registriranih in nagrajenih ekošol v Sloveniji

Vir: Društvo Doves, 2009

Slika 13.7: Delež registriranih ekošol v skupnem številu šol v Sloveniji v šolskem letu 2007/08

Vir: Društvo Doves, 2009, Statistični urad Republike Slovenije, 2009

Ob koncu šolskega leta 2007/08 je bilo v mednarodnem merilu 27.324 ekošol, od katerih jih je več kakor 5.000 osvojilo ekozastavo. V Sloveniji je bilo v šolskem letu 2008/09 registriranih 535 ekošol, od tega je bilo 381 nagrajenih z ekozastavo. Število sodelujočih šol nenehno raste.

Z okoljskim izobraževanjem in ozaveščanjem mladih je treba razvijati odgovorno ravnanje z okoljem. Temeljni cilji so:

- okoljsko izobraževanje postane del ciljev in vsebin vsakega šolskega predmeta
- celostno prepoznavanje in reševanje okoljskih problemov
- z vključevanjem oblikovati pri mladih državljansko kulturo in graditi samozavest,
- izboljševanje medsebojnih odnosov v šoli in okolici
- mladi ob okoljskih dejavnostih razvijajo kreativnost, inovativnost in oblikujejo ter izmenjujejo nove ideje,
- učenci in dijaki se vključujejo v demokratično odločanje pri reševanju okoljskih problemov na lokalnem in državnem nivoju,

- povezovanje med mladino Evrope in drugih držav
- vzpostavitev sistemov formalnih in neformalnih izobraževanj ter razširiti izvajanje neformalnih izobraževanj
- vzpodbujati in izvajati pilotne projekte s področja izobraževanja za trajnostni razvoj.

Ekošola pomeni uresničitev ciljev vzgoje in izobraževanja za trajnostni razvoj, ki so opredeljeni v nacionalnem učnem programu okoljske vzgoje ter Smernicah, ki opredeljujejo nacionalno strategijo vzgoje in izobraževanja za trajnostni razvoj. (MŠŠ, »Smernice vzgoje in izobraževanja za trajnostni razvoj od predšolske vzgoje do univerzitetnega izobraževanja«, »Strategija vzgoje in izobraževanje za trajnostni razvoj UNECE, sprejeto na srečanju na visoki ravni ministrov za izobraževanje in okolje, Vilna, marec, 2005).

Od leta 1995, ko je program ekošol začel delovati, število sodelujočih šol nenehno raste. V Sloveniji jih je v šolskem letu 2008/09 bilo 535, od tega 381 nagrajenih z ekozastavo. Veliko prispeva k temu sama narava programa, npr. preprosto in razumljivo okoljsko izobraževanje in delovanje – partnerstvo med Fundacijo za izobraževanje o okolju (FEE) in Programom Združenih narodov za okolje (UNEP). UNEP kot globalna organizacija namreč prispeva pomemben delež k izobraževanju, predvsem v razvijajočih se delih sveta. Ponuja vrsto praktičnih rešitev in spodbud za uresničevanje okoljskega ozaveščanja v šoli in izven nje. Z demokratičnostjo, odprtostjo, vključevanjem idej in prispevkov posameznikov je ekošola tudi kraj za vzgojo demokratične državljanske kulture. Vodstvo programa podpira hitro rast sodelujočih šol znotraj držav, pa tudi širjenje mednarodne mreže z večanjem števila sodelujočih držav. Program ekošole je danes poznan v skoraj vseh državah članicah EU, mreža pa se širi tudi na druge celine (Afrika, ZDA). Trenutno je vključenih **47 držav**. Južnoafriška republika je npr. postala prva članica FEE zunaj meja Evrope s svojo organizacijo WESSA. Ob koncu šolskega leta 2007/08 je bilo v mednarodnem merilu registriranih 27324 ekošol, od katerih jih je več kakor 5000 osvojilo ekozastavo.

Slovenija ima v okviru mednarodnega projekta ekošol poseben status, predvsem zato, ker jo mnogi uvrščajo v sam vrh oziroma celo za zgled drugim. V šolskem letu 2007/2008 je delež registriranih ekošol v skupnem številu šol v Sloveniji dosegel vrednost 27%⁶. V okviru programa »Ekošola kot način življenja«, se že vseskozi prizadeva za celostno okoljsko izobraževanje, v zadnjih dveh letih pa se med redne dejavnosti ekošol vključujejo tudi teme, ki jih v okviru VITR predlaga UNECE Strategija.

	1995 /96	1996 /97	1997 /98	1998 /99	1999 /00	2000 /01	2001 /02	2002 /03	2003 /04	2004 /05	2005 /06	2006 /07	2007 /08	2008 /09
ekošole	2	37	47	54	59	78	105	170	206	209	263	307	383	535
nagrajene ekošole	0	0	17	13	43	56	79	127	159	175	199	238	284	381

Preglednica 13.13: Število registriranih in nagrajenih ekošol v Sloveniji

Vir: Društvo Doves, 2009

	1997 /98	1998 /99	1999 /00	2000 /01	2001 /02	2002 /03	2003 /04	2004 /05	2005 /06	2006 /07	2007 /08	2008 /09 (ocena)
Slovenija	47	54	59	78	105	170	206	209	263	307	383	535
Grčija	88	116	133	171	175	202	223	250	283	313	377	377
Portugalska	124	116	121	302	292	334	314	398	455	463	686	750
Švedska	150	406	500	625	865	1.003	1.135	1.330	1362	1373	1600	1800
Irska	123	460	766	850	1.120	1.387	1.633	2.005	2322	2980	2980	2980
Velika Britanija	833	1.175	1.494	2.012	2.905	4.977	4.747	4.284	7285	11891	15295	17322

Preglednica 13.14: Število registriranih ekošol v Sloveniji in državah EU z največjim številom ekošol

Vir: Društvo Doves, 2009

⁶ Vir: Društvo Doves, 2009, Statistični urad Republike Slovenije, 2009

13.7 Kako naprej?

Sistem okoljske politike v Sloveniji je vzpostavljen. Celovita presoja vplivov na okolje se je izkazala kot dober instrument in se bo uporabljal tudi v prihodnje. Čas bo pokazal, kako uspešen bo trg z emisijskimi kuponi. Vsekakor bo za izpolnitev ciljev Operativnega programa za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov potrebno vložiti veliko sredstev tudi na področju prometa. Okoljske dajatve na onesnaževanje okolja s svojim neposrednim vplivom zmanjšujejo in preprečujejo onesnaževanje, hkrati pa bo v prihodnosti vzporedno potrebno nadaljevati z vzpostavljanjem novih instrumentov, ki bodo pospeševali razvoj in uporabo okolju prijaznih tehnologij. Ključnega pomena je izobraževanje, saj se odgovornost prenaša na generacije, ki prihajajo.

Članstvo v Evropski skupnosti je Sloveniji prineslo velik napredek v urejanju okoljske zakonodaje. Slovenija si je skladno s harmonizacijo zakonodaje postavila visoke okoljske cilje, ki pa so nujno potrebni, kljub temu, da je trenuten razvoj takšen, da doseganje ciljev ni mogoče v celoti. Z vstopom v OECD se pridružujemo državam z veliko gospodarsko močjo in večina ima sicer različne, a v več primerih uspešne vzpostavljene sisteme varovanja okolja. Primeri dobre prakse naj bodo vodilo tudi Sloveniji.

13.8 S tematiko povezani kazalci

[\[OP01\] Okoljske dajatve za obremenjevanje okolja](#)
[\[OP02\] Poročanje okoljskih podatkov](#)
[\[OP03\] Ekošola](#)
[\[OP04\] Odnos javnosti do okoljskih problemov](#)
[\[PS01\] Ocenjena škoda po elementarnih nesrečah](#)
[\[PS02\] Poraba snovi, ki povzročajo tanjšanje ozonskega plašča](#)
[\[PS03\] Izpusti toplogrednih plinov](#)

(<http://kazalci.arso.gov.si/>)

13.9 Viri

Uporabljeni viri in literatura:

- Zakon o varstvu okolja (Ur.l., št.: 41/2004, 17/2006, 20/2006, 39/2006, 70/2008, 108/2009)
- Zakon o vodah (Ur.l., št.: 67/2002, 110/2002, 2/2004, 41/2004, 57/2008)
- Resolucija o Nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2005 – 2012 (Ur.l., št.: 2/06)
- Statistični urad RS, 2009
- Zaključni računi državnega proračuna, spletna stran Ministrstva za finance
- Kazalci okolja, URL: <http://kazalci.arso.gov.si/>
- EEA, 2009. Annual report 2008 and environmental statement 2009. Copenhagen: EUROpean Environment Agency. (online) Dostopno na: <http://www.eea.europa.eu/publications/annual-report-2008> (povzeto: maj 2010)
- MOP - arhiv novic. (online) Dostopno na: http://www.mop.gov.si/si/delovna_podrocja/direktorat_za_prostor/predsedovanje_alps_ki_konvenciji/ (povzeto: maj 2010)
- MZZ – OECD, 2010. (online) Dostopno na: http://www.mzz.gov.si/si/gospodarska_diplomacija/oecd/ (povzeto: maj 2010)

- NKT – OECD, MG. (online) Dostopno na: http://www.mg.gov.si/si/nkt_oecd/ (povzeto: maj 2010)
- Plut, D. et al., 2005. Varstvo okolja in strategija razvoja Slovenije do leta 2013 – delovni osnutek 6. Okolje: strokovna podlaga za nastajanje Strategije razvoja Slovenije. (online) Dostopno na: <http://www.slovenijajutri.gov.si/index40ac.html?id=35> (povzeto: maj 2010)
- Proces pridruževanja OECD, MOP. (online) Dostopno na: http://www.mop.gov.si/si/delovna_podrocja/direktorat_za_okolje/sektor_za_vode/proces_pridruzevanja_oecd/ (povzeto: maj 2010)